

REDZĒJUMS

Mans
Ziemassvētku
brīnums

Inguna
Spuleniece,
tāl. 63350565,
inguna.
spuleniece@
kurzemnieks.lv

Nenoliedzami katrs tādu gaida, un domāju – lielāks vai mazāks katram tiek. Arī ar mani un mūsu fotogrāfi Lailu Ziemassvētku brīnums notika. Pilnīgi negaidīts, gaišs, bet tāds, kas liek nedaudz sūrstēt acu kaktiņiem.

Kad gājām meklēt Smilšu ielas stāstus, pilnīgi nejausi piekļāvām pie durvīm, ko atvēra 98 gadus vecās Jeļizavetas Vasiljevas dēls Valerijs. Siltajā dzīvoklītī apņēma tāds miers, ka negribējās projām iet. Vien klausīties, ar kādu gaišumu, viedumu un lojalitāti pret Latviju šie krievu cilvēki

„Viņi atklāj grūtumu, aiz katra stāsta liekot stipru „bet” un uzsverot labo, ko no piedzīvotā var gūt.”

runā. Jeļizavetas kundzes stāsts lika aizdomāties par to, ka ne tikai latvieši vien lopu vagonos tika aizvesti no dzimtenes. Viņas ceļš ar mēnesi veco bērniņu sākās tieši tā – lopu vagonā un nezināmā virzienā. (Par to lasiet 9. decembra un šodienas *Kurzemniekā*.) Šo cilvēku stāstījumā nav ļaunuma, nav žults, tikai fakta konstatācija un prieks, ka Latvijā, lai arī grūtos apstākļos, ir izdzīvojuši un iedzīvojušies. Valerijs piebilst: „Mums bieži jautā: „Kad un kāpēc atbraucāt uz Latviju?” Mēs neatbraucām – mūs atveda ar varu.”

Dzirdot šos vārdus, grūst

stereotipi par to, ka visi tie krievi, okupanti, šeit sabraukuši no nez kurienes un projām braukt negrasās. Jā, Vasiljevi patiešām projām doties negrasās. Valerijs paskaidro: lai arī mātei dzīve ne tur, ne te nebija viegla, pēc kara, kad varēja braukt atpakaļ, īsti vairs nebija, pie kā. Vīrs nošauts, ar māti attiecības bijušas pavēsas, dēls, kurš Latvijā nonāca, vēl zīdains būdams, labāk runā latviski nekā krieviski. Arī pati runā latviešu valodā. Jautāta, kā to iemācījās, kundze atbild vienkārši: „Es nemācījos – es runāju.”

Kaut kā šķērmi kļūst tad, kad uzzinām, ka Latvijas pilsonības nav nedz viņai, nedz Valerijam, lai gan šeit nostrādāts viss mūžs, te dzīvo un nodokļus maksā bērni, mazbērni un mazmazbērni, neskrienot meklēt laimi ārzemēs. Bet sirmā kundze sēž, smaida un saka: „Man viss ir labi. Pie pensijas divas reizes lielika. Man ir draugi, tuvinieki. Ir viss, kas vajadzīgs.”

Kad ar kolēģi pārrunājām pie Vasiljeviem piedzīvoto, viņa atzina, ka pēc sarunas gribējies kļūt par labāku cilvēku. Tas, kā ģimene atklāj grūtumu, aiz katra stāsta liekot stipru *bet* un uzsverot labo, ko no piedzīvotā var gūt, liek padomāt: „Par ko mūsdienās sūdzamies?” Iespējams, prasme pašā melnākajā notikumā saskaņot labo ir arī Jeļizavetas kundzes ilgā mūža noslēpums. Ne jau tikai rupja maizīte un kafija, bet spēja būt labai un ar dzīvi apmierinātai.

MANUPRĀT

Dzīvojam kultūras piepildītā laikā

Mākslas un kultūras cilvēki šajā *Kurzemnieka* numurā var pamieļot dvēseli, jo iznācis kārtējais pielikums *Radošā Kuldīga*. Tajā rakstām par cilvēkiem un procesiem, kas pasaulē vairo garīgumu. Gan par tiem, kuri rada mākslu, gan par radošu ideju atbalstītājiem. Uzņēmēja Baiba Mikāla intervijā atzīst, ka viņas pārstāvētie uzņēmumi tiešām jūtas kā mecenāti, jo ir sociāli atbildīgi. Tie apzinās, cik svarīgi ir cilvēkus izglītot un veicināt viņos pozitīvu domāšanu. Dzīvojam brīnišķīgā laikā! Nemaž ne tik sen sabiedrība vairāk rūpējās par to pamatvajadzību apmierināšanu, kas Maslova piramīdā minētas apakšā, tomēr šajā laikā ir ārkārtīgi daudz cilvēku, kurus bez dienišķās maizes interesē arī garīgā barība: koncerti, izrādes, grāmatas, mākslas izstādes, kino. Un tas viss mums piedāvājumā ir. Vajag tik baudīt!

Jolanta Hercenberga, tālr. 63350568,
jolahantah99@gmail.com

LASĪTĀJS NEIZPRATNĒ

Kāpēc pļautas niedres Vilgāles ezerā?

**Kurzemnieka lasītājs, makšķer-
nieks Sergejs Elviņš jautā, kāpēc
Vilgāles ezerā jāizpļauj putnu
ligzdošanas vietas.**

„Ezerā ir sala, kurā pavasarī ligzdo pīles un gulbji. Tagad tā nopļauta, un līdz pavasarim zāle noteikti neatgūs. Turklāt nopļautais netiek savākts, un tas nepatīk zivīm. Kāpēc tas bija jādara?”

Kuldīgas attīstības aģentūras projektu vadītāja Aiga Vanaga-Poriķe informē, ka, Vilgāles ezera piekrastes daļai un salai pāraugot ar masīvu niedru joslu,

tiek samazinātas zivju nārstam un mazūļiem piemērotas vietas. Līdz ar to šogad niedru audzes izpļautas ezera krastos un gar salu. Virsūdens augu pļaušanai ap saliņu mērķis ir uzlabot apstākļus zivju nārstam un atjaunot mazūļiem piemērotas vietas, kā arī palielināt ezera pārredzamību. Lielākā daļa nopļautās masas no ezera esot izvākta, taču nelielajai nesavāktajai daļai negatīvas ietekmes neesot.

Pirmas ezera sakopšanas Kuldīgas novada pašvaldība pieaicinājusi sugu un biotopu aizsardzības ekspertu Lauru Grīnbergu, lai

novērtētu virsūdens augu pļaušanas ietekmi uz vidi. Kā atzīst eksperte: „Tieši ļoti blīvas audzes, kurās lielu daļu veido iepriekšējos gados atmirušās un stāvus palikušās niedres, putnu ligzdošanai nav piemērotas. Šī iemesla dēļ daudzos ezeros Latvijā niedres tiek nopļautas, lai no pārāk blīvām audzēm atbrīvotos un veidotu dzīvotnes putniem.”

Ezers tiek tīrīts saskaņā ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta *Bior* atzinumu un Valsts vides dienesta tehniskajiem noteikumiem.

Lāsma Reimane

LASĪTĀJS SAŠUTIS

Vainīga patēriņa
starpība

Kāds Skrundas iedzīvotājs Sporta ielā 1 sašutis, ka regulāri nākas par ūdeni maksāt vairāk, nekā viņš izlietojis.

Vīrietis uzskata, ka *Skrundas komunālā saimniecība*, kas šo māju apsaimnieko un piegādā ūdeni, pierēķina klāt papildu patēriņu, lai segtu zaudējumus.

Uzņēmuma uzskaites operatore Anita Meļķe skaidro: „Mājai ir kopējais skaitītājs, pēc kura rādījuma aprēķinām maksu par piegādāto ūdeni. Katram dzīvokli ir savi skaitītāji, bet rādījumu summa reālo patēriņu parasti nenosedz. Vienmēr veidojas starpība. Sporta ielas mājā novembrī skaitītājs kā patēriņu uzrādīja 76 m³, bet iedzīvotāji bija izlietojuši 65,568. Starpība sadalīta uz 18 dzīvokļiem. Katram dzīvoklim papildus iznāca 0,579 m³. Patēriņa starpība rodas tāpēc, ka iedzīvotāji skaitītāju rādījumus nenolasa vienā brīdī. Dažs to izdara vēlāk, bet cits varbūt uzraksta mazāk. Varianti ir dažādi.

Konkrētā cilvēka patēriņš ir mazs (novembrī 1,9 m³), tāpēc viņam piemaksa varētu būt pamanāma. Apsaimniekotājs šai ēkai pievērsīs lielāku uzmanību. Varbūt tiks nomainīts mājas skaitītājs vai iedzīvotājiem piedāvāts uzlikt attālinātās nolasīšanas skaitītājus, bet tie ir dārgi, un uzkrājums šai ēkai nav liels.”

Iveta Grīniņa

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Vai esat potējies pret gripu?

Ginta Siliņa, aprūpētāja: – Pēdējos gadus potējos un arī šogad to esmu izdarījis. Zinu cilvēkus, kuri gripas komplikāciju dēļ nomiruši, tādēļ uzskatu, ka vajag potēties, lai sevi pasargātu.

Sandra Balcere, pārtikas tehnoloģe: – Es nepotējos, jo uzskatu, ka organismam nevajag saņemt lieku infekciju. Man ir stāsīts, ka, iepotējot gripas poti, organismā tiek ievadīta papildu infekcija. Es gripas laikā cenšos izvairīties apmeklēt publiskas vietas. Mājās lietoju vairāk ķiploku, dzeru ingvera tēju.

Valda Meike, izdienas pensijā: – Tieši tagad eju pie ģimenes ārsta pēc receptes, lai aptiekā varu nopirkt gripas vakcīnu. Es potējos katru gadu, bet šogad sanāk tā vēlāk, jo biju aplimusi. Esmu medicīnas darbiniece un uzskatu, ka jāpotējas, lai izstrādājas imunitāte.

Laima Kante, mājsaimniece: – Medus mājās ir, zāļu tējas arī – lietoju tās. Nepotējos. Man nav ne jausmas, kā ir īstenībā, bet esmu dzirdējusi, ka tas nemaz nelīdz. Cilvēks saslimst tāpat. Kā nu kuram organisms pieņem.

Gita Neilande, psiholoģe: – Nē, jo man tas nešķiet nekas labs. Es ārstējos ar dabīgiem līdzekļiem. Ķiploks ir visbrīnišķīgākās antibiotikas.

Māris Dzintars, bezdarbnieks: – Nē, pret gripu nekad. Ēdu daudz ķiploku. Arī tie aizsargā no saslimšanas.

Jolanta Hercenberga
Alberta Dintera foto

MUMS RAKSTA

Iepriecina svētkos

Skrundas multiplās sklerozes slimnieku domubiedru grupa tradicionāli saņem Ziemassvētku apsveikumu no Skrundas Maija aptiekas.

Tās vadītāja Aiga Zariņa dāvanu maisam zem eglītes sarūpējusi vitamīnus un omega 3 saturošu produkciju. Dāvinājumu šogad atbalsta arī kompānija *Love Your Life*.

Domubiedru vārdā sakot lielu paldies A.Zariņai un *Love Your Life* – **Vita Eglīte**

Par iepriecām un pabēdām ziņojiet
Kurzemniekam pa tālr. 63350568,
e-pasts: dina.porina@kurzemnieks.lv.
Lasītāju vērojumi nav anonīmi.

Ja jūs avīzē pamanāt kādu kļūdu vai neprecizitāti, būsim priecīgi, ja mums darīsiet to zināmu pa tālruni 63350567.

Ja pamanāt ko interesantu, nofotografējiet un sūtiet: redakcija@kurzemnieks.lv.

SVĒTDIEN - 3. ADVENTE

Pār Rendu ik gadu lidinās eņģeļi

Mācītāja pienākumu izpildītāja Agrita Staško Usmas baznīcā pirms labdarības koncerta akcijā *Eņģeļi pār Latviju* vada pateicības dievkalpojumu.

Rendā kā skaista tradīcija astoto gadu notiek pasākumi, kuros tiek vākti ziedojumi labdarības akcijai *Eņģeļi pār Latviju*. Usmas baznīcā dievkalpojumā svētdien uzstājas bērnu kolektīvi, bet kultūras namā koncerts izskanēs rīt 15.00, un tajā piedalīsies arī profesionāli mūziķi.

Atbalsta dievkalpojumā Usmā piedalījās svētdienas skolu bērni no Kuldīgas Sv. Katrīnas un Sv. Annas draudzes, Rumbas pagasta dienas centra *Bukaiši*, Vārmes jauniešu iniciatīvas centra *Čiekurs* un dalībnieki no Spāres Talsu novadā. Mācītāja pienākumu izpildītāja Agrita Staško saka: šī koncerta ideja paredz to, ka tajā uzstājas ģimenes, svētdienas skolu audzēkņi un citi bērni, nevis profesionāļi. Pamatvērtības ir sirsnība, līdzcietība, līdzjūtība, mīlestība un vēlme palīdzēt. „Es ar bērniem strādāju jau vairāk nekā 20 gadu, un pirmsākumos ziedojumus nevācām, taču ar laiku sapratām, ka Ziemassvētku kopā sanākšanu varam papildināt ar palīdzību citiem bērniem,” stāsta A.Staško. „Laiku pa laikam prātā ienāk doma, ka varbūt šādu pasākumu vairs nevajag rīkot, taču katru gadu uzrodas arvien jauni interesenti, kuri labprāt piedalās

un piesakās palīdzēt. Uz Usmas baznīcu brauc arī cilvēki no Engures, Saldus, Talsiem. Atsaucas tie, kuri šeit kādreiz kristīti, laulāti vai pieder pie draudzes.”

Vārmes jauniešu centra *Čiekurs* vadītāja Dace Krūmiņa stāsta, ka uz šo pasākumu braucot ceturto gadu. Adventes laikā bērniem svarīgi just, ka viņi var citiem palīdzēt bez pieaugušo starpniecības. Dalībnieku vidū esot arī tādi, kuri visu gadu krāj naudu tieši šim pasākumam. Svarīga esot apziņa, ka arī bērns var dot savu ieguldījumu. Paši dalībnieki sacīja: apziņa, ka viņi pret citiem var būt izpalīdzīgi, radot labas izjūtas.

Rīt kultūras namā uzstāsies mūziķi Edgars Kreilis, Kārlis Kazāks, Ints Ķergalvis, Horens Stalbe, Didzis Meldersis, Gatis Mūrnieks, Mōnta, Ainars Bumbieris un Oskars Millers, kā arī grupas *Baritoni*, *Jānis Bukums* un *Pienvedēja piedzīvojumi*. Pasākumu vadīs Santa Getmančuka-Balode.

Akciju *Eņģeļi pār Latviju* rīko Bērnu slimnīcas fonds, TV3 un tirdzniecības tīkls *Rimi*. Par saziēdoto tiek iegādātas zāles, palīglicēkļi un aparatūra bērnu ārstēšanai.

Indars Vētrājs, Jolanta Hercenberga
Indara Vētrāja foto

Tehniskā apskate jāiziet laikus

Decembris jau pusē, un tuvojas lielās brīvdienas. Tajās būs slēgtas valsts iestādes, tai skaitā Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) Kuldīgas tehniskās apskates stacija, kurā jau tagad veidojas rinda.

CSDD izplatījis aicinājumu tiem vadītājiem, kuru automašīnām decembrī tehniskās apskates termiņš beidzas. Kā skaidro Kuldīgas klientu centra vadītājs Aivars Rudzroga: „Mums jau šī nedēļa ir diezgan smaga. Tas, iespējams, saistīts arī ar to, ka pagājušajā nedēļā stacija trīs dienas nestrādāja. Uzskatām, ka jau sācies

Ziemassvētku bums, kad uz apskati brauc arī tādi cilvēki, kuru mašīnai tā beidzas tikai janvārī vai pat februārī.” Tas skaidrojams ar nevēlēšanos vienā gadā maksāt divu gadu ceļa nodokli.

Visērtāk apskati iziet no rīta un pusdienas laikā, kad stacijās klientu ir vismazāk. Lai procesu vēl paātrinātu, klienti aicināti laikus samaksāt e-pakalpojumus mājaslapā <https://e.csdd.lv>, kā arī tur pieteikties noteiktā dienā un laikā. Tehniskās apskates stacijas visā Latvijā būs slēgtas no 24. līdz 26. decembrim, kā arī 31. decembrī un 1. janvārī.

Alberts Dinters

Dūmos cietis cilvēks

11. decembrī ap 22.00 Piltenes ielas masīva iedzīvotājus Kuldīgā satrauca gan vairāku ugunsdzēsēju automašīnu, gan ātrās medicīniskās palīdzības brigādes ierašanās. Kādā daudzstāvu ēkas dzīvoklī bija izcēlusies ugunsnelaime.

22.06 dzēsēji saņēma informāciju, ka daudzstāvu mājā jūtama deguma smaka un ir sadūmojums. Ierodoties notikuma vietā, konstatēts, ka virtuvē uz plīts katliņā piededzis bez uzraudzības atstāts ēdiens. Ugunsdzēsēji sadūmotajā dzīvoklī atrada vienu cilvēku un to izglāba. Viņš bija cietis un tika nodots mediķiem. Nepilnas pusstundas laikā ugunsgrēks likvidēts.

VUGD aicina iedzīvotājus nepaļauties tikai uz citiem un ievērot piesardzību, gatavojot vai sildot ēdienu, uz ieslēgtas plīts neatstāt to bez uzraudzības un mājokļos ierīkot dūmu detektorus, kas ar spalgu skaņas signālu laikus pavēstīs par sadūmojumu.

Alberts Dinters, aculiecinieka foto

Aicina uz Rosinātavu Siguldā

Vidusskolēni no Kuldīgas, Skrundas un Alsungas aicināti pieteikties neformāli un radošai konferencei *Rosinātava*, kas 5. februārī notiks kultūras centrā *Siguldas devons*.

Šīgada pasākuma tēma – *Tava nerealitāte*. Četros sarunu ciklos *Tava iedvesma*, *Tava iespēja*, *Tava domnīca*,

Tava izvēle jaunieši uzzinās sabiedrībā pazīstamu cilvēku (sportistu, uzņēmēju, mūziķu u.c.) stāstus par viņu ceļu uz panākumiem.

Dalība bez maksas, bet vietu skaits ierobežots, līdz 1. februārim var pieteikties mājaslapā <https://registration.lv/rosinatava>.

PIEMINOT

Zemessardzes pulkvežleitnants Mareks Cirsis.

Bojā gājis bataljona komandieris

11. decembrī Kuldīgā, Ēdoles ielas un pilsētas apvedceļa krustojumā, notikusi sadursme starp vieglo automašīnu *Volkswagen* un smago automašīnu *Mercedes-Benz*. Avārijā dzīvību zaudējis Zemessardzes 45. nodrošinājuma bataljona komandieris, pulkvežleitnants Mareks Cirsis.

Traģiskajā dienā viņš ar dienesta automašīnu pildījis dienesta pienākumus. Notikuma vietā ugunsdzēsējiem glābējiem nācies ar hidraulisko instrumentu palīdzību cietušo no auto atbrīvot. Pēc avārijas mediķi Kuldīgas slimnīcas reanimācijā centušies glābt M.Cirša dzīvību, tomēr viņš miris. Smagās automašīnas vadītājs negadījumā nav cietis, un, Valsts policijai pārbaudot

alkohola koncentrāciju viņa izelpā, promiles nav konstatētas – vīrietis nav bijis alkohola reibumā. Policija sākusī lietvedību un noskaidro notikuma apstākļus.

Pulkvežleitnants M.Cirsis Zemessardzes 45. nodrošinājuma bataljona komandiera pienākumus sāka pildīt vien šīgada septembrī, kad šajā amatā nomainīja pulkvežleitnantu Arturu Baronu. Dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) M.Cirsis sācis 1995. gadā kā Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadets un pēc absolvēšanas līdz 2003. gadam tur bijis svešvalodu katedras lektors. Vēlāk līdz 2011. gadam dienestu turpinājis NBS Apvienotā štāba administratīvajā departamentā un operatīvās plānošanas departamentā. No 2012. līdz 2013. gadam bijis Zemessardzes 44. kājnieku bataljona

komandieris, bet līdz 2016. gadam pildījis Nodrošinājuma pavēlniecības štāba operatīvās plānošanas pārvaldes priekšnieka pienākumus. No 2016. līdz šim gadam dienestu turpinājis NATO un ES militārajā pārstāvniecībā Briselē. M.Cirsis piedalījies starptautiskās operācijās, saņēmis vairākus NBS, NATO un starptautisku organizāciju apbalvojumus. Viņa dzimtas saknes ir Tukuma pusē, lielākā daļa dienesta saistīta ar Rīgu, bet Kurzeme nav bijusi sveša, jo viņš bijis arī Liepājas kājnieku bataljona komandieris.

Kurzemnieks izsaka visdziļāko līdzjūtību gan pulkvežleitnanta M.Cirša tuviniekiem, gan dienesta biedriem.

Alberts Dinters
Zemessardzes arhīva foto

Vērienīgos reidos pārbauda riepas

Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) kopā ar Valsts policiju sākusī masveida automašīnu pārbaudes, pastiprinātu uzmanību pievēršot riepu stāvoklim. Par to Kurzemnieks jau vēstīja. Šāds reids notika arī Kuldīgā, un tā bija daļa no trīs dienu pārbaudēm Kurzēm.

Vieglie auto un mikroautobusi viens pēc otra tika apstādīnāti uz Kuldīgas apvedceļa pie tilta Putnudārzā. Pārbaudītas 208 automašīnas. Lielākā daļa droši varēja ceļu turpināt, bet septiņu spēkratu īpašniekiem policija uzrakstīja protokolu par piedalīšanos satiksmē ar neatbilstošām riepām.

„Mēs tieši šorīt bijām apskatīt jaunas riepas. Bijām jau sataisījušies tās mainīt,” saka autovadītājs, kurš vēlas palikt anonīms. „Mums jābrauc ļoti īsu ceļa posmu un reti.” Šādas atrunas *Kurzemnieks* dzird arī no citiem, kurus ceļu policija aptur un kuriem raksta protokolu, kas šajā reizē ir pats maigākais sods.

Ja ziemas riepu protektori ir sekāki par 4 mm, CSDD ir tiesības uz vietas anulēt tehnisko apskati, bet, ja protektori nodiluši zem 1,6 mm, tad arī atņemt numura zīmes. Kuldīgā vienam vadītājam šāds sods nav noteikts, bet citur Kurzēm gan. Diemžēl Saldū atklāts antirekords – tur kādam spēkratam bijušas trīs pilnībā nodilušas 1995. gada ziemas riepas un viena nodilusi vasaras riepa. Automašīnai *Nissan*

protektoru dziļums bija vien 0,37 milimetri atļauto četru vietā. Uzreiz tika atņemtas numura zīmes, anulēta tehniskās apskates uzlīme, kā arī noteikts attiecīgs naudas sods.

Kurzēm trīs dienās pārbaudīti 878 spēkrati, uzrakstīti 28 protokoli. CSDD sola, ka intensīvie reidi turpināsies. Jau ziņojām, ka Latvijā tie sākas pēc dramatiskajiem rezultātiem Daugavpilī, kur no 500 pārbaudītajiem auto 28 bija satiksmei bīstamas riepas. Autovadītājiem jāatceras, ka no 1. decembra līdz 1. martam visiem transportlīdzekļiem obligāti jābūt ziemas riepām. Ceļu satiksmes noteikumi saka: vieglo auto ziemas riepu minimālais protektoru dziļums ir 4 mm. Vienam auto nedrīkst vienlaikus būt radžotas un neradžotas riepas. Tāpat uzmanība jāpievērš riepu vecumam – nav ieteicams izmantot vecākas par pieciem sešiem gadiem, jo braucot gan protektori nodilst, gan gumija laika gaitā zaudē savas īpašības.

Alberts Dinters
CSDD arhīva un autora foto

Saldū atklāts antirekords – tur kādam auto bijušas trīs pilnībā nodilušas 1995. gada ziemas riepas un viena nodilusi vasaras riepa. Protektoru dziļums: 0,37 milimetri atļauto četru vietā.

- **No 1. decembra līdz 1. martam visiem transportlīdzekļiem obligāti jābūt ziemas riepām.**
- **Vieglo auto ziemas riepu minimālais protektoru dziļums ir 4 mm.**

Vietējo kopienu sapurināšanai

Mudināt pagastu cilvēkus būt aktīvākiem un iesaistīties savas apkaimes dzīves veidošanā, ikdienu laukos kopā padarīt ērtāku, brīvā laika pavadīšanas iespējas izvērst daudzveidīgākas un interesantākas – tādi ir projekta *KOPA (Kopienas pārdomātu attīstība)* mērķi.

Ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstu to īsteno četri partneri: Pierīgas partnerība, Kuldīgas novada biedrība *Darīsim paši!*, Cēsu rajona lauku partnerība un Ogres novada publisko un privāto partnerattiecību biedrība *Zeme zied*. Mūsupusē jau iesaistījušies ap 80 iedzīvotāju no Kuldīgas, Skrundas, Ēdoles, Kables, Padures, Pelciem, Snēpeles un Vilgāles.

KO VAR PAŠI

„Viens no galvenajiem mērķiem ir ļaut iedzīvotājiem saprast, cik daudz viņi paši var veidot savu dzīvi. Projektam *KOPA* jāpalīdz izkāpt no ierastā skatījuma un uz situāciju palūkoties no cita skatpunkta,” uzsver biedrības *Darīsim paši!* administratīvā vadītāja Ieva Birbele un piebilst – lielākā vēlme būtu tā, ka iedzīvotāji arī pēc tam paliktu kā vienots un aktīvs vietējās dzīves virzītājspēks.

Visās minētajās pilsētās un pagastos septembrī, oktobrī un novembrī rīkotas

Informācija – feisbuka profilā:
<http://fb.com/projektsKOPA>.

pirmās apkaimes darbnīcas: „Iepazināties, sapratām, kādi ir resursi, ko kurš var darīt, pagasta kartē iezīmējām vietas, pie kurām jāstrādā. No tā, kas būtu jāuzlabo, vispirms tika nosaukti ceļi, bet šo problēmu ar kopienas iniciatīvu vien diez vai var atrisināt. Toties tūrisma attīstība, jaunu apskates objektu veidošana, pasākumu rīkošana varētu būt entuziastu grupu darbs.”

TAUSTĀMS REZULTĀTS

Turpinājumā dalībnieki meklēs praktiskus uzlabojumus, piemēram, jaunas izglītības iespējas, tūrisma pakalpojumus, vides objektus. Katrā vietā notiks vēl divas apkaimes darbnīcas, bet noslēgumā būs kas taustāms: talka, konference vai cits pasākums, jauns tūrisma objekts. *KOPA* piedāvās ekspertu atbalstu, mācības un pieredzes apmaiņu. Projektā tiek izmantota viedo ciemu ideja. Tie ir lauku reģioni un kopienas, kas balstās stiprās tradīcijās un vērtībās, kā arī rada nebijušas iespējas, iedzīvotāju labā izmantojot digitālās komunikācijas tehnoloģijas, jauninājumus, zināšanas. Projekts ilgs vēl visu nākamo gadu, tajā iesaistījušās 19 Latvijas pašvaldības.

Iveta Grīniņa

Pensionāri pie ģimenes ārsta maksās mazāk

No nākamā gada ģimenes ārsta pacienti no 65 gadiem 1,42 eiro vietā maksās vienu eiro, informē Veselības ministrija. Vienlaikus pilngadīgiem pacientiem līdz 65 gadiem summa turpmāk būs divi eiro.

Plānots visiem iedzīvotājiem samazināt maksu par izmeklējumiem, speciālistu konsultācijām un ārstēšanas dienas stacionārā. Šīs un citas izmaiņas apstiprinājusi valdība. Iepriekš pie speciālistiem pacienta līdzmaksājums bija 4,27 eiro, bet no nākamā gada būs četri eiro. Līdzīgi samazināsies maksa par gultas vietu dienas stacionārā – no 7,11 līdz septiņiem eiro. Par datortomogrāfiju būs jāpiemaksā 14 eiro, nevis 14,23 eiro kā līdz šim. Līdzīgi samazinātas summas citiem izmeklējumiem. Vairākas grupas no pacientu maksājuma ir atbrīvotas, piemēram, bērni līdz 18 gadiem, politiski represētie, 1. grupas invalīdi, trūcīgās personas un citas grupas.

Paredzētas arī citas izmaiņas. Diska trūces operāciju valsts finansēs bez vecuma ierobežojuma. Tas nozīmē, ka ar ārstu konsilija lēmumu to varēs saņemt arī pensionāri. Pašlaik to varēs saņemt, ja cilvēks slimo ilgāk nekā trīs mēnešus un ir darbaspējīgā vecumā.

Tiks paplašināts to diagnožu saraksts, ar kurām var saņemt pozitronu emisijas

datortomogrāfijas izmeklējumu. Par to valsts maksās ne tikai onkoloģiskajiem pacientiem, bet arī citiem, ja būs ārstu konsilija lēmums. Arī par ērces noņemšanu turpmāk maksās valsts. Narkologs būs tiešās pieejamības speciālists bez diagnožu ierobežojumiem. Tas pacientiem ar alkohola, narkotisko vai psihotropo vielu atkarību psiholoģiski atvieglos ceļu pēc palīdzības, jo ģimenes ārsta nosūtījums vispirms nebūs jāsaņem. Savukārt pie infektologa bez šī nosūtījuma varēs doties tie, kuri ir kontaktpersonas stacionāra pacientiem ar apstiprinātu HIV infekciju.

Vienlaikus tiks atcelti diagnožu ierobežojumi tam, lai Siguldas slimnīcā saņemtu radioķirurģijas palīdzību, saglabājot nosacījumu, ka uz to nosūta P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas vai Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas speciālisti.

Izstrādājot ģimenes ārstu sadarbības modeli, viens no uzdevumiem ir to darbā iesaistīt dažādus speciālistus. Lai tiem par darbu samaksātu, ir izveidots fiksēts maksājums par vecmāšu kabineta darbību. Vecmātes organizēs vēža skrīningu, uzraudzīs sociālā riska grūtnieces, izglītīs par seksuālo un reproduktīvo veselību, ģimenes plānošanu, kontracepciju u.tml.

Inguna Spuleniece

RADQŠĀ Kuldīga

pielikums

IZSTĀDE

Kuldīgas vārdā Latvijā nosauktas ielas 14 apdzīvotās vietās.

2. lpp.

Fotostudijas Divas upes dokumentāli pētnieciskajā izstādē ieskatš, kā tās izskatās, kas tur atradies un atrodas mūsdienās.

PROCESI

„Mecenātisms dod iespēju sabiedrību izglītēt dažādās jomās, tostarp mākslā. Un arī mākslas radīšana savā veidā ir mecenātisms. Koks ar diviem galiem. Sadarbība starp mākslinieku un mecenātu noved pie kopīga mērķa”,

uzskata kādreizējā kuldīdzniece, tagad Ventspilī dzīvojošā māksliniece Anna Orniņa. 6. lpp.

PERSONĪBA

Filmas Saule brauca debesīs galvenā animatore Dace Liepa:

„Jau bērnībā bija sajūta, ka gribu taisīt kaut ko maziņu, no kā, saliekot kopā, iznākt kaut kas liels un skaists.”

4-5. lpp.

Pirmoreiz Kuldīgā – Mākslas medības

„Te var pasēdēt, iedzert kafiju un pēc tam nopirkt krēslu, uz kura sēdēts.”

Kuldīgas mākslinieku rezidence pie vecā tilta ziemā pārvērtusies par mājīgu kafejnīcu un mākslas salonu vienlaikus. Te visi ir aicināti mierīgā, apcerīgā vidē apskatīt mākslas priekšmetus, kurus var arī iegādāties.

Mākslas medības jeb mākslas tirdziņš, kas iepriekšējos gados rīkots Kalnciema kvartālā Rīgā, nu nokļuvis Kuldīgā.

Mākslinieku rezidences izstāžu zāle Pils ielā 2 pārtapusi par mājīgu Rezidences Kafē „Venta” zāli, turpat arī mākslas un interjera priekšmeti. Idejas autori un īstenotāji ir Kalnciema kvartāla līdzīpašnieks, biedrības Kuldīgas mākslinieku rezidence valdes priekšsēdis Mārtiņš Dambergs, mākslas kurators Raimonds Kalējs un kuratore Marta Viktorija Agruma. Viņa saka: „Te ir gan māksla, gan vintidža interjera priekšmeti, jo vēlamies veicināt ilgtspējīgu attieksmi pret vidi

un rosināt nevis pirkt kaut ko pilnīgi jaunu, bet izmantot to skaisto, kas jau ir. Trešā komponente ir dzīves baudīšana – kafejnīca.”

Rezidences Kafē „Venta” saimnieks Aigars Celms skaidro, ka pašlaik šī ir pop-up kafejnīca. Tas nozīmē ko tādu, kas uzrodas, ir īslaicīgs, spilgts un pēc tam pazūd. „Ziemā viss palēninās, kļūst mierīgāks, tāpēc ar šo projektu gribam piesaistīt Kuldīgas viesus. Viņi var ienākt uz karstu dzērienu un atrast kādu mākslas priekšmetu, kaut vai apsveikuma kartīti. Te var pasēdēt, iedzert kafiju un pēc tam nopirkt krēslu, uz kura sēdēts.” M.Dambergs sola, ka darbu klāsts tiks papildī-

nāts: „Cenas ir pievilcīgas, un arī mākslinieku vārdi ir gana ievērojami. Te ir gleznas, keramika, krekliņi, mākslinieks Dāvis Līcītis solījis savus gaismekļus, no Skandināvijas esam atveduši mēbeles, būs speciāli izvēlēti interjera priekšmeti.”

Kuratore min tikai dažu mākslinieku vārdus: Sandra Strēle, Dina Ābele, Helēna Heinrihsone, Valdis Līcītis, Andrejs Prigičevs u.c. Savukārt A.Celms mudina pievērst uzmanību mēbelēm: „Sadarbojamies ar Pērļu bodi Talsos – Ivo un Kristīni Māliem, kuri ievieš skaistas lietas. Te ir arī Laines Beriņas keramika.”

Iveta Grīniņa, Lāsma Reimanes foto

Tirdziņš
Mākslas medības
darbosies līdz
13. janvārim.

- Piektdienās, sestdienās un svētdienās 12.00–18.00 kuratore Marta Viktorija Agruma stāstīs par piedāvājumu.
- Pārējā laikā galerija būs atvērta kafejnīcas darba laikā – no ceturtdienas 12.00 līdz svētdienas vakaram.

IZSTĀDE

Kuldīgas iela: katra ar stāstu

Senas, kontrastainas, katra citāda – tā fotoizstādes *Kuldīgas ielu stāsti Latvijā* atklāšanā teica Kuldīgas kluba *Dīvas upes* fotogrāfi. Viņi šogad izveidojuši dokumentāli pētniecisku izstādi par savas pilsētas vārdā nosauktajām ielām Latvijā.

Kuldīgas iela Aizputē visvairāk atgādina mūsu pilsētu. Foto autore: Dagnija Grundberga.

14 VIETĀS

Fotokluba vadītājs Artis Gustovskis stāsta, ka nejauši šo ideju aizguvuši no kolēģiem: „Liepājnieki iepriekšējā vasarā fotografēja Liepājas ielu Kuldīgā. Mums šī ideja iepatikās, un pānteresējāmies, cik tad Latvijā ir Kuldīgas ielu. Liels bija pārsteigums, ka 14 apdzīvotās vietās. Tas mūs savīlvoja, jo ne jau katrai pilsētai sava iela ir tik daudzās vietās. Kuldīgas iela ir Rendā, Skrundā, Liepājā, Ventspilī, Aizputē, Saldū, Sabilē, Stendē, Druvā, Tukumā, Jūrmalā, Rīgā, Līvānos, Rēzeknē. Tas, ka šāda iela ir Ventspilī, bet Ventspils iela – pie mums, ir skaidrs, jo esam kaimiņi pilsētas, bet kāpēc Kuldīgas iela ir Līvānos?”

Fotogrāfs Sandris Kuzmickis stāsta: „Meklējot informāciju par šo ielu Sabilē, noskaidroju, ka pie trīs mājām savulaik pārdoti zirgi. Dažādos veikalos tirdzniecības un citi ādas izstrādājumi. Tur atradusies vilnas apstrādes fabrika. 1941. gada augustā gūstā saņemtas visas ebreju ģimenes, un kopumā 240 cilvēku uz nošaušanu ieslodzīti Kuldīgas ielā 8. Tagad viena no interesantākajām lietām, ko tur ieraudzīju, bija soliņš, kas uztaisīts uz trīs pienu kannām, kurās ieliets betons, lai neviens neaiznēs.”

SENAS UN DAŽĀDAS

Fotogrāfs Jānis Krasts: „Ventspilī Kuldīgas iela savulaik bijusi visgarākā. 20. gadsimta sākumā – piecus kilometrus gara. Tā ir senākā iela Ventspilī. Pēc 1936. gada pārsaukta vairākkārt, un, kad atgūvām valsts neatkarību, atkal nosaukta par Kuldīgas ielu.”

Tukumā šāda iela izveidota 1926. gadā. Tās trase nav mainījies kopš viduslaikiem – tas ir vecais Kuldīgas ceļš, daļa no tā sauktā Gaišā ceļa jeb senā tirdzniecības un arī kara ceļa, kas viduslaikos Prūsiju savienoja ar Rīgu un tālāk ar Novgorodu. A.Gustovskis piebilst: „Kuldīgas ielu šķērso divas dzelzceļa līnijas. Uzzinājām, ka 90. gados tur nodibināts pirmais intīmkлубs. Līdzīgi kā Ventspilī, arī Tukumā šī iela ir viena no vecākajām.” Kluba dalībniece Inga Vīksna: „Aizputē tāda minēta jau 14. gadsimtā. Ved uz Kuldīgu un ir 530 metru gara. Tā ļoti atgādina Kuldīgu, īpaši senā apbūve. Tajā atrodas divas baznīcas.”

Viskontrastaināk Kuldīgas iela izskatās Rēzeknē. Foto autori: Sandris Kuzmickis, Ivars Prūsis.

SPILGTI KONTRASTI

Rīgā ir gan Kuldīgas iela, gan Mazā Kuldīgas iela. Fotogrāfs Indars Vētrājs saka: „No 1938. līdz 1944. gadam Kuldīgas ielā dzīvojuši rakstniece Zenta Mauriņa.” Iveta Okmane piebilst: „Iela nedaudz asociējas ar Kuldīgu, jo tur ir senas mājas.” J.Krasts stāsta, ka Jūrmala kādreiz sastāvējusi no dažādiem ciemiem, 1920. gadā tie apvienoti un nosaukti par Jūrmalu. Līdz ar to izveidojusies situācija, ka jaunajā pilsētā daudzām ielām nosaukumi bijuši vienādi. 1935. gadā apstiprināti jauni. Tā agrākā Bulduru 2. šķērslīnija pārdēvēta Kuldīgas vārdā. Pašlaik tā ir 1200 metru gara.

S.Kuzmickis uzzinājis, ka Saldū tāda iela veidojusies 20. gadu beigās vai

30. gadu sākumā. Šajā pilsētā tā ir visgarākā un satiksmes visvairāk noslogotā.

A.Gustovskis: „Līvānos tā ir viena no īsākajām, kurā atrodas vien dažas mājas un dārziņi. Rēzeknē gan bija šedevri: māja, kurai viens gals būvēts no dēļiem, otrs no bleķa, viens logs – plastmasas, otrs – koka. Kurzemē nekas tāds nebūtu pieļauts. Tur bija tiltiņi, durvis, koka detaļas – spilgti kontrasti. Turklāt iela beidzas ar apbedīšanas biroju. Nezinu, kāpēc tur iela bija jānosauca Kuldīgas vārdā. Domāju, ka tur savulaik dzīvojis kāds kuldīdznieks.” Fotogrāfs Viktors Bērziņš ierosināja: ja Kuldīgā veidosies jauna iela, to vajadzētu nosaukt Tukuma vai Rēzeknes vārdā.

Lāsmas Reimanes teksts un foto

JAUNS UN TALANTĪGS

Sapnis par savu dziesmu

„Mūzika ir daļa no manas dzīves – ar to varu izpaust domas un jūtas,” saka Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) students un jaunais mūziķis Patriks Purviņš no Kuldīgas, kurš šosezon piedalījies TV3 šovā *X faktors*.

DZIED UN SPĒLĒ

Patriks stāsta: „Piecu gadu vecumā sāku dziedāt popgrupā *Rondo*, ko vadīja Dace Gulbe. Kopš 2006. gada – muzikālī radošajā studijā *Mona* pie vokālās pedagoģes Sangrītas Upenieces. Viņa bijusi mana skolotāja no septiņiem gadiem. Sāku iet uz individuālajām nodarbībām, braukt uz konkursiem un dziedāt solo. 12 gadus gribēju iemācīties spēlēt ģitāru, daudz par to runāju, un Ziemassvētkos vecāki to uzdāvināja. Sangrīta parādīja pirmos akordus. Sāku iet uz privātsundām pie mūzikas skolotājas Martas Ozoliņas un divos mēnešos apguvu pamatus. Gribēju mācēt

tā, lai dziedot pats varu spēlēt pavadījumu. Tagad uz skatuves bez ģitāras jūtos plīks.

Vokāli instrumentālais ansamblis izveidojās gan Kuldīgas Centra vidusskolā, gan *Monā*. Tad bērnu un jauniešu centrā – ģitāristu ansamblis, ko no 18 gadiem vadīju es. Šajā mācību gadā vairs ne, jo jāvelta laiks studijām. Tagad muzicēju vokāli instrumentālajā grupā.”

TRAUCĒ SATRAUKUMS

Par ceļu uz *X faktoru* puišis stāsta: „Jau no mazotnes esmu piedalījies konkursos. Pēdējos gados kā solistam vairāk patīk uzstāties koncertos. Kad sāku dzīvot Rīgā, aizvien vairāk ievēroju, ka mūziķi uzstājas kafejnīcās. Pāris vietās noskaidroju, ka arī man būtu šāda iespēja, tikai jāuztaisa soloprogramma. Sākās studijas, un laika atlika maz. Pagājušajā gadā katru svētdienas vakaru skatījos *X faktoru* un joka pēc pateicu, ka

Mūziķis Patriks Purviņš šīgada *X faktora* atlasē.

būšu tur nākamajā sezonā. Pienāca nākamā, nevienam neko neteicu, aizgāju pamēģināt un tiku līdz pat *Krēslu izaicinājumam*. Tad domāju, kāpēc pārtraucu piedalīties konkursos. Ja zinu, ka mani vērtē, rodas pavisam cita sajūta un nevaru sevi parādīt tādu, kāds esmu, jo traucē satraukums. Bet guvu milzīgu pieredzi, daudz svarīgu kontaktu un atpazīstamību, kas nākotnē noderēs. Tagad esmu nolēmis pabeigt studijas un muzicēt kafejnīcās.”

VĒLAS IEDVESMOT

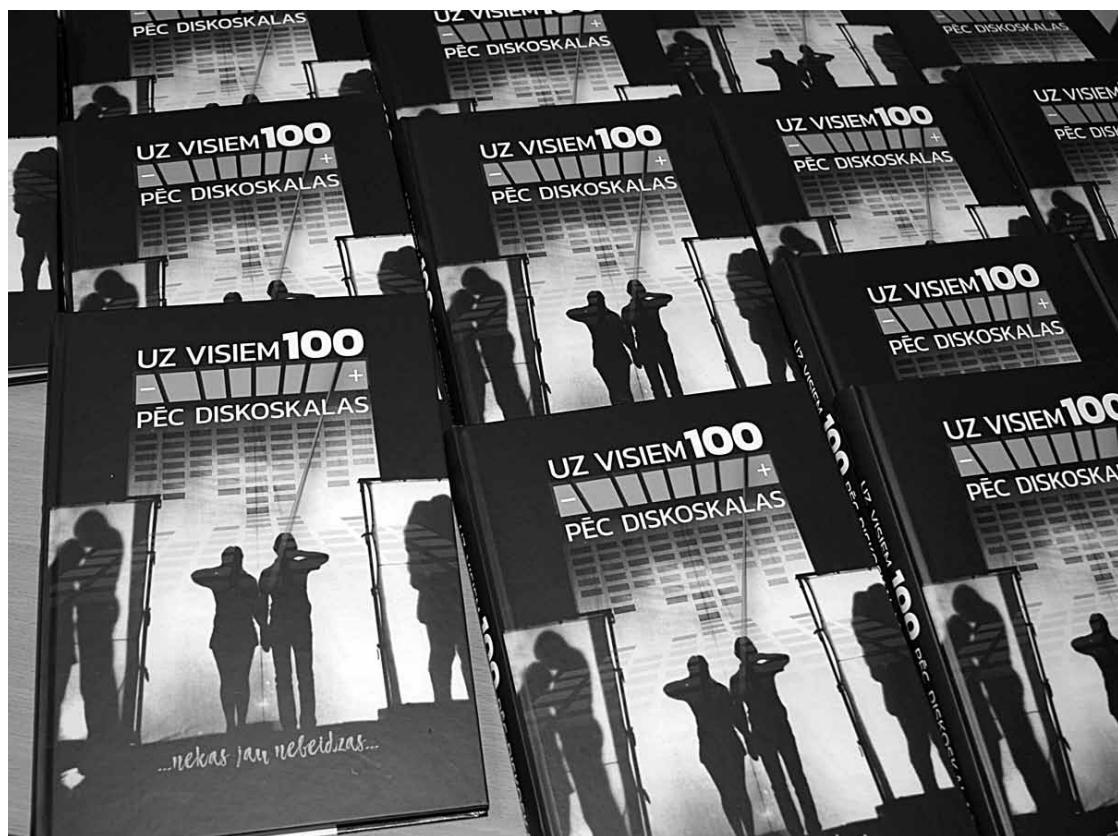
Patriks uzskata: „Ar mūziku var darīt brīnumu lietas un aizraut klausītājus. Man vislabāk patīk izpildīt dziesmas, kuras varu sasaistīt ar sevi. Visbiežāk tā ir popmūzika, liriskās dziesmas. Man patīk *Mazā bilžu rāmītī*, Šēras dziesma *Believe* un Elvisa Preslija dziesma *Can't Help Falling In Love*. Piecus sešus gadus katru vasaru dodos uz Kaspara Zemīša ģitāristu nometni *Sešas*

stīgas. Tur iepazinās ar grupas *The Sound Poets* solistu Jāni Aīšpuru. Viņš ir mans elks – viņš prot uzrakstīt dziesmas ar dziļu domu. Arī mans sapnis ir uzrakstīt savējo. Gribētu ar savu mūziku iedvesmot klausītājus.”

GRIB ARĪ CEĻOT

RTU 2. kursā P.Purviņš studē elektroniku un mobilos sakarus: „Divus gadus iepriekš bija iespēja šajā programmā *sekot* studentam. Uzzināju vairāk, un šķita, ka tas nav priekš manis. Painterēsējos par Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju, bet ziemā traumēju muguru. Beigu beigās iestājos RTU un apgūstu elektroinženiera profesiju.” Kāpēc nestudē mūziku? Patriks atbild: „Manuprāt, mūzikas menedžmentu varu iemācīties dzīvē. Zinu, ka nākotni saistīšu ar ceļošanu, tāpēc gribu apgūt ko tādu, kas noderēs jebkur pasaulē.”

Lāsmas Reimanes, Patrika Purviņa arhīva foto

Par paaudzi, kas auga līdz ar diskotēkām

Kuldīdznieku Dainas Tāfelbergas, Viestura Liepiņa un Uģa Poriņa kopā radītā un nesen publicētā darba *Uz visiem 100 pēc diskoskalas* pēcvārdā sacīts: „Grāmata, kuru turi rokās, nav par dejām! Grāmata ir par cilvēkiem. Grāmata nav par patērētāju sabiedrību, bet par tiem, kuri radīja un rada svētkus sev un citiem. Grāmata ir neliels ieskats bijušā Kuldīgas rajona diskotēku vēsturē.”

DARBS PADARĪTS!

Biedrības *Ventas dzirkstis* izdotās grāmatas atklāšanā Kuldīgas Mākslas namā pulcējās tās veidotāji un attēlotie personāži – diskotēku *Ventas dzirkstis*, *Lāse*, *Gamma*, *Muzikālais tandēms*, *Origo*, *Taiļfūns*, *Rendas disenīte*, *Mirāža* un vēl daudzu citu bijušie dalībnieki. Arī darbā vairākkārt pieminētais rīdzinieks, leģendārais Juris Lapinskis, kurš savulaik dēvēts par mūzikas ierakstu karali, jo padomju gados kopēja un slepus izplatīja ārzemju ierakstus. Diskotēku pārstāvji dalījās atmiņu stāstos, veidotāji stāstīja par darba tapšanu. 2017. gadā radioraidījuma *Kultūras rondo* Viesturs Liepiņš stāstījis, kā pirms 42 gadiem Kuldīgā izveidojis diskotēku *Ventas dzirkstis*. Tāda pasākuma forma toreiz bijusi pilnīgs jaunums visā Latvijā. V.Liepiņš stāstījis, kā iesaistījušies jaunieši – šo gadu laikā vairāk nekā 400 dalībnieku, kā tas ietekmējis viņu dzīvi.

ĀKIS LŪPĀ

Raidījuma vadītājs Zigfrīds Muktupāvels intervijā pavaicājis, vai nav domas diskotēku vēsturi apkopot grāmatā. Tā ideja par tādas tapšanu izskanējusi pirmo reizi. Viens no biedrības *Ventas dzirkstis* aktīvistiem Artis Gustovskis vāc materiālu citai grāmatai, gribējis tajā iekļaut nedaudz arī par diskotēku vēsturi. V.Liepiņš aicinājis kopā agrākos dalībniekus no *Ventas dzirkstīm* un arī citu diskotēku pārstāvjus, lai to pārrunātu, un radusies ideja, ka biedrībai taps sava grāmata. Āķis lūpā bijis iemests. Nolemst, ka grāmata nebūs tikai par *Ventas dzirkstīm*, jo jāapraksta arī process, kas ar tām aizsākās. Kā teikts izdevumā: kā pēc lietus saradās diskosēnes. Vai ikvienā pagastā izveidojusies sava diskotēka, kas rīkoja pasākumus. Tās bijušas populārākās jauniešu atpūtas vietas.

700 eksemplāru drukāšanai

izdevuma *Uz visiem 100 pēc diskoskalas* atklāšanā producents Uģis Poriņš atzīstas: tā tapšanā ieguldīts tik daudz spēka, ka kādu brīdi neko līdzīgu negribējis uzņemties. Tomēr viņš nesaka *nekad*, jo gandarījums par paveikto ir. Viņam līdzās konsultants, savulaik diskžokejs Artis Gustovskis un diskotēkas un biedrības *Ventas dzirkstis* dibinātājs Viesturs Liepiņš.

vajadzējis gandrīz 5000 eiro. Lai finansējumu sagādātu, lūgts Kuldīgas, Skrundas un Alsungas pašvaldības atbalsts, uzrunāti uzņēmēji, rīkots pasākums *Uz visiem 100 pēc diskoskalas*, kurā vākti ziedojumi.

„PEGAZS BIJA TEPAT”

V.Liepiņš grāmatu rakstīt aicinājis *Kurzemnieka* žurnālisti D.Tāfelbergu, kura reiz viņu intervējusi. „Mani tas ieinteresēja, jo es pati esmu uzaugusi grāmatā aprakstītā diskolaika garā,” stāsta autore. „Kad gāju vidusskolā, sākas diskotēku bums, un arī es tajā tiku ierauta. Plus vēl fantastiskā biedrības enerģija, ar kādu cilvēki bija aizdegušies par ideju izdot grāmatu. Viņi *šūmējās*, un tas palīdzēja darbam tapt. Var teikt, ka Pegazs nevis atlidoja, bet jau bija tepat un gaidīja, kad sāks rakstīt. Ļoti noderēja Viestura perfektie

pieraksti, ko viņš bija rakstījis, diskotēku vadot. Fiksēts, kas notiek: skaitļi, vārdi, uzvārdi, intervijas ar citu diskotēku vadītājiem, kaudze avīžu izrakstu un citi materiāli. Es arī uzklauzīju dalībnieku atmiņu stāstus. Tie bija fantastiski! Alīta no Alsungas atveda kasti ar piezīmēm, kā pēc padomju laika prasībām veidotas diskotēku programmas, jo tās tika

iekļautas Kultūras ministrijas uzraudzītajā mākslinieciskajā pašdarbībā. Mūsu virszuddevums bija pasniegt tā, lai visu saprastu arī mūsdienu jaunatne. Tik daudz interesantu atgadījumu bijis, un man bija interesanti tos dzirdēt un aprakstīt: kā braukuši uz Leningradu, kā skolēniem, ieraugot milzīgo parfimērijas klāstu, acis apžilbušas. Meitenes, vēloties uz

skatuves izskatīties skaistas, par smiņķiem iztērējušas pusdienām domāto naudu... Diskotēkas pastāv joprojām, bet toreiz tām bija lielāka nozīme.”

Cilvēku atmiņā fakti ne vienmēr saglabājas precīzi, tādēļ procesā iesaistījies Uģis Poriņš, kurš 14 gadus bijis dīdžejs un tagad fakts pārbaudījis un precizējis. „Viņš šajā jautājumā ir pedants. Var teikt, ka romantiskā autore biju es, bet praktiskais,” saka D.Tāfelberga. Grāmatā fakts precizējis V.Liepiņš.

AR PILNU ATDEVI

Raibi gājis ar darba nosaukumu. Sākotnējais variants bijis *Nekas jau nebeidzas*, jo tas uzsver, ka diskotēka, lai arī ne tik aktīvi kā savulaik, tomēr balles spēlē joprojām un cilvēkiem, kuri tajā reiz iesaistījušies, acis un sirdis deg joprojām. Kad uzzināts, ka ar tādu nosaukumu jau izdota grāmata par aktieri Hariju Spanovski, kultūras centra producentei Ancei Priedei, kura manuskriptu izlasījusi, radusies ideja – pateikt, ka cilvēki darbojušies ar pilnu atdevi. „Citreiz dīdžeji un dejotāji uz skatuves kāpa pat ar 38 grādu temperatūru. Tā nu vēl kāds pa idejai pielika, līdz nonācām pie nosaukuma *Uz visiem 100 pēc diskoskalas*,” stāsta V.Liepiņš. „Par diskotēku cilvēkiem ir priekšstats, ka tur priecājas, dejo, mīlējas. Tomēr šī nav grāmata par ballītēm, bet gan par cilvēkiem, kuri tās veidoja. Par viņu savstarpējo attiecību prieku, labestību, garīgo pilnveidošanu, kas vainagojas ar vieglu, izklaidējošu un brīnišķīgu atpūtu. Un tiem, kas to visu veidoja un joprojām veido, tā ir absolūta, fanātiska mīlestība uz to, ko viņi dara. Par viņu pilnīgo atdevi tam, lai *Ventas dzirkstis* būtu tik iecienītas, cik tās bija. Par atdevi uz visiem 100.”

Jolantas Hercenbergas teksts un foto

Animatori – aktieris, tikai ar zīmuli rokās

Filmu studijas Lokomotīve animatorei DACEI LIEPAI Kuldīga nav sveša. Dzīvesbiedram Snēpelē ir radi, tādēļ šurp atbraucot bieži. Bet šoruden viņa nedēļu pavadīja Padures muižā, lai kopā ar savu komandu bērniem mācītu zīmēt filmiņu pēc vietējiem spoku stāstiem.

„Vārds animācija cēlies no dvēseles un atdzīvināšanas.”

Teju 20 gados pie savas animācijas filmas ar Daces palīdzību tikušas daudzas muižas un citas apdzīvotas vietas Latvijā. Parasti māksliniece ar bērniem darbojas starplaikos starp lielajām filmām, kas ir viņas tiešais darbs. Saruna – par to, kas ir animācija, kā filmas top, kā arī par to, no kurienes Dace tik liels dzīvesprieks un spēks.

Jūsu pirmā izglītība nav saistīta ar animāciju.

Pēc diploma esmu modes māksliniece. Tolaik animāciju mācīja tikai Maskavā, GIK-ā (Valsts kinematogrāfijas institūts – aut.). Iestāties varēja tikai tad, ja esi jau strādājis, ja ir kinostudijas norīkojums. Animācijas filmu studijā sāku strādāt 1988. gadā, un režisors ļoti smējās, ka nu esot pilns komplekts, arī kostīmu māksliniece. Tur jau strādāja skatuves strādnieks, galdnieks, vetārst, interjerists, grafiķis, gleznotājs. Režisors pricējās, ka tagad visiem dzīvnīcinīem pogas būšot pareizājas vietās.

Kāpēc izvēlējāties šādu amatu?

Kādreiz, kad bērniem prasīja, par ko vēlos kļūt, ļoti negribēju teikt. Kaitināju skolotājus, stāstot, ka būšu zvērudārza direktore vai saldējuma pārdevēja. Jāatzīst, ka pati īsti nezināju, ko darīšu. Bija sajūta, ka gribu taisīt kaut ko maziņu, no kā, saliecot kopā, iznāk kaut kas liels un skaists.

Modi sāku mācīties tāpēc, ka tolaik veikalā vienkārsi nekā nebija. Krusttēvs ir gleznotājs. Viņš sacīja, ka gleznošanā neesmu tik spēcīga, drīzāk varētu iet uz grafiķiem. Nodomāju, ka stāšos modēs, jo tad varēšu ģērbties, kā nu gribēšu. Otrajā kursā sapratu, ka tas nav domāts man. Modes pasaulē valdīja lielas intrigas. Turklāt pēc mākslas skolas bija jāatstrādā obligātie gadi, kad aizsūtīja pēc piederības – uz rūpnīcu par modelētāju. Pēc tam man bija pilnīgi skaids, ka šito dzīvē nedarīšu.

Stājos grafiķus kopā ar vienu meiteni, kura studijā jau strādāja. Studijai vēl nosaukuma nebija – tā skaitījās pie Latvijas Televīzijas. To izveidoja Roze Stiebra un Ansis Bērziņš (režisors – aut.). Šķīta, ka tas ir interesanti, biju tur ekskursijā, bet baidījās, ka viņi neņems nevienu, kam nav kino izglītības. Meitene, ar kuru kopā stājos grafiķos, uzaicināja ciemos. Pirmajā brīdī man teica, ka, pat gribēdams, nevar paņemt, jo viss štata vietu saraksts ir pilns. Es bēdīgs: akadēmijā neiekluvu, studijā arī ne. Un no rūpnīcas uzreiz ārā netiku. Pēc pāris mē-

nešiem man zvana: „Vai tiešām vēl gribi?” Viņiem patika mani zīmējumi, turklāt viena animatore ģimenes dēļ pārcēlās dzīvot citur. Es, protams, gribēju, bet mani ne-laida no darba. Tas bija brīdis, kad animācija no televīzijas pārgāja uz kinostudiju. Ansis Bērziņš rūpnīcas vadībai rakstīja aptuveni tā: ja mani no rūpnīcas nepārceļ uz studiju, tad darbs apstājas visā kinostudijā. Mani nevis atlauda, bet ar ministrijas atļauju pārsūtīja no viena darba uz otru. Es biju tik laimīga!

Pirmā filma, pie kuras strādāju, bija *Tālavas taurētājs*. Tā bija kā krāsojamās grāmatas izkrāsošana: priekšā kontūras, ar pindzelti iezīmē bikses zaļas, cepuri sarkanu.

Mūsu bērniņā bija multiplikācijas filmas. Ar ko tās atšķiras no animācijas?

Istenībā tas ir smieklīgi. Ārzmēs visu laiku bijusi animācija, bet krieviem vajag pa savam, tādēļ Padomju Savienībā bija multiplikācija, lai nesaucas tāpat kā amerikāņiem, kaut gan Vilks un Zaķītis no filmas *Nu, pagaidi!* ir tas pats Toms un Džerijs. Visi pie multenēm bija pieraduši, kaut gan multiplikācija nozīmē mehānisku pavairošanu. Par multiplikatoriem sauc tos, kas kaut ko kopē un izplata. Valsts valodas aģentūrā savulaik ilustrēju grāmatīņas – tad to noskaidroju.

Latvijā atgriezīamies pie animācijas, jo bija divaini, ka multiplikatori brauc uz animācijas filmu festivāliem. Pagāja gadi, visi pierada pie animatora, bet... Atkal ir jucekļi, jo par animatoriem pēkšņi sāka saukt tos, kuri ar bērniem iet rotaļās, – pašānu gribēšu. Otrajā kursā sapratu, ka tas nav domāts man. Modes pasaulē valdīja lielas intrigas. Turklāt pēc mākslas skolas bija jāatstrādā obligātie gadi, kad aizsūtīja pēc piederības – uz rūpnīcu par modelētāju. Pēc tam man bija pilnīgi skaids, ka šito dzīvē nedarīšu.

Parasti, skatoties filmas, priecājamies, ka pazīstam kāda mākslinieka rokrakstu. Kā ir istenībā – cik cilvēku filmu zīmē?

Animators ir tas pats, kas spēlfilmā aktieris, tikai ar zīmuli rokās. Režisors izdomā, par ko kino būs, producenti atrod naudu. Režisors ar galveno mākslinieku uzzīmē galvenos tēlus, darot tā, kā policija meklē: no priekšas un abiem profiliem. Sazīmē kadrējumu – kad tuvais plāns, kad tālais, piezīmē arī situācijas. Ideālais animators ir tas, kurš māc zīmēt līnijā, nevis gleznot. Tas nekas, ka to līniju pēc tam izdzēs.

Ideāli, ja animators ir gājis dejās, teātra pulciņā vai jebkurās nodarbības, kas saistītas ar kustību, lai būtu nojausma, kā tā veidojas. Esmu gājusi gan mākslas vingrošanā, gan teātra pul-

ciņā. Nepietiek vienkārši smuki zīmēt. Zīmējot kustību, starp daudzmiem skaistiem darbiem būs arī nesmuki, jo, piemēram, pirksti pretstatā ir tikai kaut kādi pulkšīši. Bet tas kadrs animācijā vajadzīgs.

Katrs zīmē atšķirīgi. Ir tādi animatori, kuri to dara pēc grāmatām. Datorā vispār var ielikt dzīvu video un pārzīmēt, bet tā vairs nav māksla. Man patīk strādāt mājās – tad es varu rāpot un lēkāt, lai saprastu, kura kāja kreisā, kura labā. Lai būtu par animatoru, vajadzīgs *čujš, nuhs un poņa*. Vai nu tas ir, vai nav.

Animācijas filmas ir dažādas – tādas, kurās skaistiem cilvēkiem kustas katrs vaibsts...

Un tad ir limitētās, robotizētās. Piemēram, skatoties filmu *Saule brauca debesīs, man radās jautājums, kāpēc varoņi nevar būt skaisti.*

Tas ir galvenā mākslinieka uzstādījums. Bet ar uztveri ir divaini. Tagad man Arnolda Burova leļļu filmas patīk, piemēram, par Čaku. Bet bērniņā no tām bija bail. Tolaik multenes rādīja reizi dienā, tu atsīkri – nē, atkal leļļu! Labi, Disneja un citu studiju filmas ir atstrādātas, acs pieradusi, ka jābūt tieši tā, bet vienlaikus cik skaista ir vecā krievu *Iksīte!* Režisors filmas mākslinieku izvēlas, vadoties pēc saviem apsvērumiem. Nesauksu vārdā – tā nebija Rozītes filma –, bet režisore uzaicināja kādu mākslinieku, jo viņai ļoti patika, kā viņš zīmē. Bet viņš tā dzēra, ka filmu pēc skicēm pabeidza cits cilvēks. Mākslinieks te uzradās, te pazuda, bet filmai ir ražošanas grafiks. Pēc tam viņš nebija mākslinieks nevienai filmai, kaut viņa zīmējumi visiem patika.

Ar īsām filmām var eksperimentēt: ja sadarbība nesānāk, nav tik traki. Bet ar filmu *Saule brauca debesīs* tā nevarēja. Māksliniece Ilze Vītolīņa ar Rozi jau bija strādājusi. Rozīte zina, kā Ilzei strādāt. Man jau arī pret dažiem varoņiem... Rozīte teicu, lai nekādā gadījumā nedod man zīmēt Nabašnieku (galveno varoņi), jo es viņu nesaprotu. Saprotu, ka tas ir ķekatiņš, latgaliski – mironis, bet es viņu neļūtu. Man gan iedeva zīmēt, bet kopā ar to, ko gribēju, – ar Selēnu, jo viņa ļoti daudz dejo.

Katram animatoram ir savs temperaments: vienam var dot dejojos, bet otrs, nabags, ar to deju nomocīsies un neko nenopelnīs. Viņam der kaut kas cits, bet tā īsti samainīt nevar, jo mēs nezīmējam tikai vienu personāžu: nevar pusi zīmējuma zīmēt viens, pusi – otrs.

Animatore Dace Liepa Padures muižā kopā ar mazajiem filmas veidotājiem. Māksliniece domā, ka ar bērniem sāks strādāt tāpēc, ka pašai ir četri bērni, kuri labprāt pielikusi roku arī lielo filmu tapšanā.

Dace Liepa

- Pabeigusi Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolu, mācījusies R.Viljamsa animācijas meistardarbnīcā Dānijā.
- Bijusi ražošanas apvienības Māra māksliniece-modelētāja.
- Kopš 1988. gada ir animatore studijās *Dauka, Rija, Lokomotīve*. Bijusi režisore filmām *Pēkas dēkas, Varavīksne, Divainais nams*.
- Animējusi filmas *Ness un Nesija* (1991), *Kaķīša dzimnava* (1994), *Fantadroms* (1994/1995), *Velniņi* (1999), *Neparastie rīdzinieki* (2001) un daudzas citas.
- Pēdējais veikums – galvenā animatore Rozes Stiebras filmā *Saule brauca debesīs* (2018).
- Kopš 90. gadiem ilustrē grāmatas.

„Pārsvārā ilustrēju tādas grāmatīņas, kuras mamma var izlasīt priekšā vienā vakarā.”

Iznāk, ka animatora darbs vairāk ir tehnisks.

Ar zīmuli jāuzzīmē kustība, bet vienlaikus vajag, lai nolasās teātris. Mums bija ļoti laba māksliniece, kura teātri nesajuta. Kā nu kurš režisors, piemēram, Rozīte dod vīziju: tagad varone dejos, tad domās par Visumu un haikām. Tā ir Rozītes globālā vīzija, kādas filmā nav. Viņai vienlīga, vai varone ies divus soļus pa labi vai pa kreisi. Galvenais, lai ir noskaņa. Māksliniece burtiski pieraksta Rozītes stāstu, ko nu var no dejas pierakstīt prozā, un tā arī uzzīmē, bet Rozīte saka: „Neder – jāpārzīmē.”

Ar zīmuli jāuzzīmē kustība, bet vienlaikus vajag, lai nolasās teātris. Mums bija ļoti laba māksliniece, kura teātri nesajuta. Kā nu kurš režisors, piemēram, Rozīte dod vīziju: tagad varone dejos, tad domās par Visumu un haikām. Tā ir Rozītes globālā vīzija, kādas filmā nav. Viņai vienlīga, vai varone ies divus soļus pa labi vai pa kreisi. Galvenais, lai ir noskaņa. Māksliniece burtiski pieraksta Rozītes stāstu, ko nu var no dejas pierakstīt prozā, un tā arī uzzīmē, bet Rozīte saka: „Neder – jāpārzīmē.”

Cik cilvēku strādā pie pilnmetražas filmas?

To nevienam nezina. Jāskaita, cik ierakstīti titros. Bet katru, kurš kaut ko uzzīmējis, titros neliek. *Saulē* bija ļoti daudz studentu. Titros ir tikai tie, kas uzzīmējuši noteiktu sekunžu skaitu.

Kā to var uzskaitīt?

Mums ir kārtīgas tabeles ar lielo epizožu numuriem, piemēram, viss, kas notiek pazemē. Tie sadalās daudzajās mazajās epizodēs, tad ir rūtīņa, kurā uzrakstīts, ka ir Brālītis un Māsiņa, piemēram. Blakus uzrakstīts, kad nodots animatoram, kad ieskenēts, kad iedots krāsot. Kad visi paladziņi aizkrāsoti, filma gatava.

Vai zīmējat ar roku?

Saulē bija gan tā, gan ar datoru. Lielie un labie datori ir tik, cik ir, tādēļ tie, kuri piešāvuši roku, zīmē ar roku. Man patīk strādāt mājās. Ja es to darītu darbā, neko neuzzīmētu – esmu pārāk plāpīga un ziņkāriģa. Mājās man ir četri bērni, kas *šuj* apkārt, bet esmu pieradusi – kamēr nav spiediena zīmēt, tikmēr ir normāli, varu turpināt zīmēt.

Strādāt ar datoriem ir izdevīgi studentiem – viņi vienotjas, lai dators vienmēr aizņemts, daži strādā pa naktīm. Es esmu pieradusi zīmēt tad, kad *zīmējas*. Ja bērnam ir pulciņš, zīmuli nolieku. Bet ļoti stiept garumā režisora uzdoto nevar, citādi aizmirsīsies doma un sajūta.

Cik ātri var kadru uzzīmēt?

Normāli zīmē trīs sekundes dienā. *Sauli* animatori zīmēja trīs gadus. Bet Rozīte strādāja jau gadu pirms tam un gadu pēc. Režisoram ir ļoti nogurdinoši, ja jāstrādā ar daudzmiem. Ir grūti pietiekami emocionāli izstāstīt ideju. Bet mazākam skaitam animatoru jāzīmē vēl ilgāk.

Vai neapnik?

It kā ļoti ķimerīgs darbs, bet, kad tu iej filmā, ārā netiec. Bērni un vīrs bieži sauc mani laukā, bet es vēl tikai šo dejas likumiņu, vēl druscīņ... Kad attopos, mājā viss kluss, ir trīs nakti. Tagad cenšos neaizmēties, bet apstāties grūti. Tas būtu tas pats, ja tu par kaut ko ļoti priecājies, tad tev uzliek uz pauzes, bet nākamajā dienā jāskā priecāties no tās pašas sekundes. Labāk *nopriecāt* to sajūtu līdz kādam loģiskam brīdim.

Vai jūsu bērniem, kuri par šo filmu tapšanu zina visu, nav nozagta ticība brīnumam?

Lielā meita arī zīmē, tikai citā studijā. Līdz pieciem gadiem viņa ģimenē bija vienīgā. Mamma zīmē, mammai pirmizrādes, ēdam kūkas – ir jautri. Viņa gan vienmēr gribēja klēpī, kamēr strādāju. Atraud metodi: gribi klēpī, nā! Tad apkampu tā, lai nevar izlocīties. Viņa ir kustīga, un ātri tas apņika. Dēls vairāk gribēja, lai mamma ne tikai zīmē, bet arī skatās uz viņu: ja esi mājiņas, esi mana. Maziņam viņam bija auklīte. Mums ir divstāvu māja, es strādāju otrajā stāvā. Katru rītu izlikos, ka aizbraucu uz darbu, pa lodziņu puikam pamāju, apgāju ar māju, uzlāvījos augšā un strādāju.

Man ir arī *palīdzējuši* zīmējums izkrāsot un pārzīmēt. Ir strīpains un pumpains kleitaiņš, kad nodots animatoram, kad ieskenēts, kad iedots krāsot. Kad visi paladziņi aizkrāsoti, filma gatava.

ko nopelna mammīte, ir izpriecām. Tas bija viltīgi sastāstīts: „Ļauj mammītei pastrādāt – būs naudiņa karuseļiem.” Tad bija otra galejība: „Tu uzzīmēji visu? Ej strādā, lai pietiek naudiņas karuseļiem!” Gluži kā vecāki, kuri prasa, vai mājasdarbi izpildīti.

Man jau drusku jūk, kurš bērns kuru blēņu nostrādājis. Bet no tārci, pie kuras tika kārtota pilnvara, lai dēls var braukt ar vecmāmiņu ceļojumā uz Zviedriju, viens visā nopietnībā skaidroja, ka mamma zīmē naudu. Notāre tikai nosmējās: „Bērniņ, uz robežas gan neko tādu nesaki!”

Ko dara jūsu bērni?

Vecākajai meitai jau ir 27 gadi, viņa strādā par animatori, dēlam – 22, viņš radoši remontē mašīnas. Jau maziņš to darīja. Mēs gatavojāmies braukt uz akvaparku, bet mašīnai pārtrūka silksna. Dēls paziņoja, ka tēti gaidīt nevajag – tur vienkārši vajag striķīti. Es teicu, ka ar tā salabotu mašīnu nebraukšu. Atbrauca vīrs, apskatīja un teica, ka īstenībā droši varēju braukt. Kad dēlam bija 16–17, viņš metināja visādus drausmiņus velosipēdus, ar kuriem nevienam nevarēja pabraukt.

17 gadus vecā meita mācās. Tagad Rozīte zina un to drīkst teikt: kad zīmēju *Sauli*, viņa man deva arī vienkāršas epizodes, lai es atpūšos, tomēr naudiņu nopelnu, ātri uzzīmējo. Uzzīmēju ātri, tikai neteicu, ka ar meitas rokām.

Producente zināja, bet kopā nolēmām režisorai nekaitināt. Ir tāda aina, kur Vilks ar Kazu ielec lavandū laukā un pa taciņu aizskrien tādi maziņi, maziņi. Es taču tik maziņus nevaru saskatīt, kur nu vēl uzzīmēt! Vilks lavandz ielēca, bet maziņu uztaisīja Almiņa.

Šad tad Rozītei gan radās šaubas, bet ne jau zīmējuma dēļ. Uz katras lapas jāraksta cipars. Rozītei rokraksts, kādā tie rakstīti, nebija pazīstams. Prasīja, vai bērns palīdzēja. Godīgi atzinos. Jaunākajai meitai, kurai 11 gadu, arī ļoti patīk lapiņas numurēt.

Animācijā iesaistāties arī dažādos projektos, vēl ilustrēt grāmatas, darbojies 3x3 kustībā.

Grāmatas *Zvaigznē ABC* beidzās tad, kad redaktors bija kaut mazāk nekā citi, bet jebkurā brīdī varu pateikt: „Šītais man apņika – čau!” Es tā daru reti, bet priecē apziņa, ka varu to atļauties.

skumīgi. Es strādāju arī kādā datoru centrā, kur taisa ļoti gudrus mācību materiālus, ko nevienam negrib lasīt. Zīmēju tiem kari-katūras, kas piesaista uzmanību. Piemēram, kā kārtot vīzu. Taisīju arī Centrālās vēlēšanu komisijas reklāmas. Pēdējā laikā gliemeži vairs netiek izmantoti – palikusi tikai lapiņa ar pildspalvu, kas lēkā. Daudz kur projektu vadītāji saka, ka jāizmanto dažādi mākslinieki.

Tā kā animācijā esmu ilgi, saprotu, ka spēju zīmēt dažādos rokrakstos. *Spēlēju, dancoju* četrus gadus zīmēju kā Helēna Heirihsons, tad pedantiski kārtīgais Rušmanis, vēl kāds cits. Beigas saprotu, ka varu arī viltot gleznas. (Smejas.) Man ir pieci reklāmas rokraksti, kas izskatās pēc dažādu mākslinieku radītiem. Reizēm mulsina tas, ka vairs nevaru kļūt māksliniece pati par sevi. Sežu un domāju: „Kā zīmēju es pati?”

Audekl un krāsas sen neesmu paņēmusi. Visu laiku esmu kādā projektā, bet tajos iekrīt, ja gribas ar visu ģimēni aizbraukt uz Norvēģiju, nopirkt biļetes uz labu koncertu. Bet tas ir filmām pa vidu. Rozītes uzstādījums: „Tev jāzīmē tikai animācija, tu to dari labi. Netērē laiku ar projektiem!” Kādreiz es to nevarēju pateikt, bet pēc 30 gadu darba pie Rozes Stiebras varu sevi saukt par viņas labāko animatori. Vismaz tādu, kas zīmē tā, kā Rozītei to vajag.

Dace, no kurienes jūsošos tik daudz enerģijas un dzīvesprieka?

Man ir septiņā tipa enerģija – aptaurētais optimisms. (Smejas.) Daudzās situācijās ar to viegli izlāpīties: visi pieaugušie dara kā pieaugušie, bet ko var gribēt no animatora? Viņš taču visu mūžu zīmē multenes! Man pat vecākā meita ir teikusi: „Mammaš tā nedara.” Kad viņai bija 15 gadu, pārmeta, kāpēc neesmu modes māksliniece kā Žanete Auziņa, piemēram. Žanete man ir kur-bērnš palīdzēja. Godīgi atzinos. Jaunākajai meitai, kurai 11 gadu, arī ļoti patīk lapiņas numurēt.

Iz dzīves

Kā Dacei izdevniecībā caurlaidi izrakstīja

„Sen atpakaļ *Zvaigznē* šad tad ilustrēju grāmatas. Nesen biju apprecējiesies un nomainījusī uzvārdu. Bet *Zvaigznē* mājā ieviesās policija – bez caurlaidēm nevienam garām nelaida. Redaktore zvana policīstam, ka atnāks māksliniece Dace. Bet viņam vajag reģistrēt, caurlaidi izrakstīt. Viņa pēkšņi uzvārdu neatceras – kaut kāds koks esot. Atnāku: „Labi, māksliniece Dace Liepa.” Nē, tādas sarakstā neesot. Varbūt redaktore sajaukusī? Lai paskatās Liepiņu! Nav tādas. Varbūt pateica veco uzvārdu Dobrāja? Nav tādas. Prasu: „Kas tad jums tur ir?” „Dace Koks.””

Kā Dace kadrus ķēra

„Man mājās ir skapis ar spoguļdurvīm, bet pretī logiem – iela, pa kuru vasarā tantītes iet uz mazdārziņiem. Kad zīmēju *Spēlēju, dancoju*, man vajadzēja kustības dejā. Es deju pie skapja, vēroju, kā kurā kustībā ķermeņi izskatās, logi vaļā. Pēkšņi – divas tantītes apstājušās un vēro mani. Un es, ne pārāk pieklājīgi saģērbiesies, jo karsti, tikai dejuju un klanos, jo vajag sajūst un izskaitēt kadrus.”

Cik Dacei maksā sekunde

„Kad filmām ir starpposmi, kādreiz piestrādāju citos darbos. Reiz taisīju veikalim skatlogus, gleznoju sienu pēc franču mākslinieces skices. Kafijas pauzē īpašnieks sāka taujāt, cik mums studijā maksā. Neko nedomājot, atbildēju, ka nav jau daudz – desmit latu sekundē. Tad tik ieraduzīju, ka veikalniekam acis ieslēdzās kalkulators: „Ko tu vēl dari pie manis!” Sāku skaidrot, ka man bērni, gribas arī kādā ceļojumā braukt. Viņš tik atkārtoja: „Ko tu dari pie manis? Es tik daudz samaksāt nevaru.” Viņš jau nezināja, ka dienā vairāk par trim sekundēm filmai uzzīmēt nevar.”

Kā Dace kazino naudu pelnīja

„Par kazino nopelnīto esmu saremontējusi no vecmāmiņas mantoto māju. Tie bija 90. gadi, kad no Austrijas uz Latviju veda spēļu automātiem *zarniņas*, bet man pazīstams galdnieks taisīja koka kastes. Priekšā bija smuks stikls. *Ekrānā* nekas nenotika, un es uz to zīmēju bildītes: skaistu sievietes ģimi, kārtis. Skaisto sievieti varianti bija kādi četri. Viens cilvēks, nezinot, ka esmu autore, teica, ka pārāk inteliģenta – vajadzēja zīmēt prastāku būbu. Nolēmu neatzīties, kas vainīgs. Pati neesmu spēlējusi nevienu automātu. Ko cilvēki atrada tajās kastēs, ko taisījam, nesaprotu. Man bija interesanti, kamēr tas bija izlicinājums. Jāizdomā, kāda krāsa turēsies pie stikla. Trīs gadus tādas taisīju vienlaikus filmām. Austriešu kolēģis, kas arī tā pelnījis, bija filologs. Man atveda stiklus, ar kolēģēm sa-gleznojām, ražojām naudiņas. Reizēm brīdī tās bija jābrauc uz spēļu zāli. Vienu pēdī Olgai Rajeckai zem kinoteātra *Rīga* bija klubs *Ola*, tajā – šādi automāti. Austrietis saka: „Viņa man ir parādā – aizēj pēc nau-das!” Sajutos kā reketierītis, kas ierodas pie dziedzātājas un pieprasa naudu.”

Mecenātisma ideja – celt latiņu domās un darbos

Kā nesavtīgu finansiālu atbalstu mākslai, zinātnei, kultūrai un sportam jeb mecenātismu vērtē naudas devēji un saņēmēji?

Uzņēmēja Baiba Mikāla stāsta, kādēļ un kādas idejas atbalsta uzņēmumu apvienība Amazon Group, kas gadā labdarībai atvēl ap 60 tūkstošiem eiro. Biedrības Padure vadītāja Vīgra Leismane stāsta, kādi ir galvenie guvumi, saņemot atbalstu no Borisa un Ināras Teterevu fonda. Savukārt māksliniece Anna Orniņa iekārto izstādes Ventspils teātra namā Jūras vārti un koncertzālē Latvija un stāsta, cik nozīmīgs ir mecenātisms mākslas un kultūras attīstībā.

Koks ar diviem galiem

„Mecenātisms dod iespēju sabiedrību izglītēt dažādās jomās, tostarp mākslā. Un arī mākslas radīšana savā veidā ir mecenātisms. Koks ar diviem galiem. Sadarbība starp mākslinieku un mecenātu noved pie kopīga mērķa,” uzskata kādreizējā kuldīdzniece, tagad Ventspilī dzīvojošā māksliniece Anna Orniņa.

Viņa strādā uzņēmumā *Kurzemes filharmonija*. Pati kā māksliniece atbalstu neesot meklējusi, bet darbā redzot, cik tas nozīmīgs, lai mākslas latiņa nepazeminātos. „Māksla un kultūra dažādu iemeslu dēļ ir spiesta meklēt atbalsta ceļus, lai turpinātu eksistēt profesionālā līmenī. Bez mecenātisma neizdotos to noturēt augstu,” saka A.Orniņa.

„Mecenātismam ir plašs mērķis. Tas neattiecas tikai uz kultūru un mākslu, bet kopumā palīdz sabiedrību izglītēt. Ir būtiski atbalstīt kolekciju, mākslas darbu sistematizēšanu, krātuvju veidošanu. Tas nekad nebūs pelnoši, bet ir svarīgi, lai paliktu nākamajām paaudzēm. Aizvien vairāk saprotu, ka jaunā paaudze ļoti jāizglīto, lai tā varētu tvert to, kas notiek mākslā, mūzikā. Citādi tas kļūs tik nesaprotams, ka neinteresēs un nebūs vajadzīgs. Ir jārāda, jāskaidro publikai saprotamā veidā, kas ir laikmetīgā māksla. Bez konkrētiem piemēriem – nekādi! Lai tie taptu, nepieciešama nauda. Kā cilvēks, kurš sadarbojas ar māksliniekiem, reizēm arī pati jūtos kā mecenāte, kas iegulda daudz darba un līdzekļu, lai cilvēki vispār varētu ieraudzīt to, kas kultūrā notiek. Es domāju, ka tie, kuri strādā mākslā, sapratīs. Kad saproti, ka materiāls ir labs, bet finansiāli iet grūti, jāpalīdz tam nonākt līdz plašākai auditorijai.”

Just prieku un atbildību

„Atbildība, darba prieks un pacietība bija mazpulcēnu galvenais guvums, saņemot Borisa un Ināras Teterevu fonda atbalstu,” uzskata Vīgra Leismane, 17. Padures mazpulka kādreizējā vadītāja.

Fonds atbalstījis divus biedrības *Padure* projektus. Vienā piešķirti 6000 eiro, lai mazpulcēni iegādātos visu nepieciešamo dārzenu audzēšanai un sagatavošanai ziemai. 30 bērniem iegādāti darbarīki, sēklas un stādi, un vasarā viņi sējuši, stādījuši, ravējuši. Daļu dārzenu rudenī pārstrādājuši. Izaudzētais gan labdarībai ziedots, gan pašu ģimenēm ticis. „Audzējām sīpolus, pupiņas, burkānus, bietes, gurķus. No gurķiem taisījām salātus, marinējām, skābējām. Dilles griezām, likām trauciņos,” stāsta V.Leismane. „Pirkām visu, kas vajadzīgs salātu taisīšanai. Mazpulkam tajā gadā bija 25 gadu jubileja, un no projekta drīkstējām samaksāt par mūziku. Ar dārzeniem tirgojamies Hercoga Jēkaba gadatirgū Kuldīgā un pie Padures klēts Jautrajā mašīntalkā. Tos varēja saņemt pret ziedojumiem, un naudu izmantojām, lai nopirktu kūku, ko kopā apēst jubilejā.

Projektā darbojās bērni no pieciem līdz 16 gadiem, un tas ikvienam bija ļoti vērtīgi. Bērni daudz iemācījās. Apziņa, ka ar savu darbu var palīdzēt ģimenei, katram ir nozīmīga. Tas māca rūpēties un uzņemties atbildību.”

„Māksla un kultūra dažādu iemeslu dēļ spiesta meklēt atbalsta ceļus, lai turpinātu eksistēt profesionālā līmenī. Bez mecenātisma neizdotos latiņu noturēt augstu.”

„Projektā darbojās bērni no pieciem līdz 16 gadiem. Apziņa, ka ar savu darbu var palīdzēt ģimenei, ir nozīmīga katram. Tas māca rūpēties un uzņemties atbildību.”

Veido pozitīvu sabiedrisko viedokli

Pārstāvjiem no *Amazon Group*, kurā apvienoti uzņēmumi *Amazon*, *Upeskalni AB* un *Precīzo tehnoloģiju skola*, esot būtiski, lai no atbalstītā labumu gūtu daudz cilvēku un sabiedrībai tiktu nodots pozitīvs vēstījums, ka Latvijā iespējas ir plašas.

LAI LABUMU GŪST DAUDZI

Amazon Group līdzīpašniece Baiba Mikāla uzskata: kad uzņēmums sasniedz finansiālu stabilitāti un izaudzis pietiekami liels, tam jāklūst arī sabiedriski atbildīgam. „Mecenātisms ir veids, kā paūzām savu sociālo aktivitāti. Tas, kā mēs skatīsimies uz sevi, cilvēkiem, kuri mums apkārt, un valsti, kurā dzīvojam, veidos tās iekšējo emocionālo klimatu. Viss sākas no mums katra. Tādu vēstījumu vēlamies nodot un popularizēt.

Mēs iniciējām un jau trešo sezonu Latvijas Televīzijā pilnībā finansējam raidījumu *Zemes stāsti*. Tam ir ļoti augsts reitings – ap 400 tūkstošiem skatītāju. Mēs pazinām tos cilvēkus, kuri laukos nevis sūrojas, bet ar savu darbu parāda, ka var. Izdarīt, dzīvot un labi dzīvot. Daudz atkarīgs no paša. Mums šķita, ka sabiedrībai jānodod šāds nozīmīgs vēstījums – ka ir ne

tikai slikti, bet arī labi. Radās ideja, pieaicinājām režisorus, operatorus un citus profesionāļus, kuri gatavi to darīt. Televīzija novērtējusi, cik raidījums ir kvalitatīvs un cik labs tā vēstījums. Tā nākusi pretim un atvēlējusi labu raidlaiku pirms *Panorāmas*.

Mēs arī finansējam radio *SWH* raidījumu *Zaļais stūris*. Tur parādām, ka lauksaimnieki nav tikai indētāji. Rādām, cik svarīgi ir nekrīst vienā vai otrā grāvī, ka pasaulē ir arī tādi ekoloģiski produkti, par kuriem nevar teikt, ka tie ir 100% ekoloģiski, tāpēc ir jautājums, vai vajag. Augi slimo tāpat kā cilvēki, un, ja tos neārstēs ar zālēm, mirstība būs daudz augstāka. Ar *Zaļo stūri* gribam parādīt, cik daudzveidīgi esam un ka Latvijā viss var būt un pastāvēt.

Kuldīgā atbalstām Pilsētas svētkus, Kārļa Davidova starptautisko čellistu konkursu, jo uzskatām, ka pilsētas attīstībai tas svarīgi. Esam atbalstījuši Kuldīgas florbola komandu, Padures pagastā – kulšanas talku.

Mums ir nostādne, ka tam, ko atbalstām, jābūt kvalitatīvam, pieprasītam un labumu no tā var baudīt daudzi. Atbalstu lūdz arī individuāli sportisti, tomēr atsakām – tas domāts vienam cilvēkam.”

OPERA UN ZIEDONIS IR VĒRTĪBAS

Valsts mērogā *Amazon Group* atbalsta Latvijas Nacionālās operas fondu un Imanta Ziedoņa fondu *Viegli*. „Fondā *Viegli* iesaistāmies diezgan nopietni – es pat teiktu, dažos projektos esam kā partneri. Tāpēc, ka uzskatām – Ziedonis ir ārkārtīgi izcila vērtība,” saka B.Mikāla. „Fonds Ziedoņa darbus tulko daudzās valodās. Ja mēs savas kultūras vērtības spējam izplatīt tālāk par Latvijas robežu un darīt zināmas pasaulei, tad tas jā dara. Nacionālo operu atbalstām tāpēc, ka tā ir mūsu kultūras eksporta prece. Mūziku un baletu kā augsto mākslu saprot visās valstīs.

Es redzu, ka daudz cilvēku un uzņēmumu iegulda tādos procesos, kas patiesi ir vērtības un mūsu valsts vārdu nes pasaulē. Kad cilvēki sasnieguši tādu līmeni, ka to var atļauties, tad pret lielajām vērtībām pauž savu atliekumu.”

Kā lai visu patērē

Tik tikko paspēts nomainīt sarkanbaltsarkanās sveces ar baltajām, tik tikko lielveikalos valstisko piederību varēja iegādāties daudzveidīgu piespraužu, krāsotu sukulentu un dzērveņu kārbīņu veidolā, kad sprādzienam līdzvērtīgi jau eksponējas mirdzoši un samtaini bumbuļi, sēdoši un stāvoši rūķi, piepūšami salaveči un tik daudz gaismas virteņu, ka, plauktus uzlūkojot vien, *Elektrum* rēķins jau šķiet uzresnējis.

Bet tas ir tikai sākums. Arī televīzijas reklāmām ir skaidrs, kas jādāvina mīļotajiem un ar ko nekad nekļūdīsies – vispirms viedie rīces un pēc tam aptieku dāvanu kartes. Vai otrādi. Turklāt tas viss nemaz nav šausmīgi. Lietas pašas par sevi ir nevainīgas. Kas vainas tādām adītām rūķītim, stikla eņģelītim, sveču briedītim vai sudraba folija eglītei? Konteksts, kurā lietas tiek pasniegtas (uzbāztas), un nevilšus radītā vēlme tās iegādāties (patērēt) ir daudz baidāka.

Ir gadījies novērot kādu tendenci – kultūras iestāžu (muzeju) apmeklētāji ar prieku un azartiski pilda dažādus uzdevumus, meklē

paslēptus dārgumus, krāj uzlīmes u.tml. Kas gan tur peļams? Ļaudis iesaistās. Tomēr ir nelabas aizdomas, ka visa pamatā ir nevis zinātkāre, bet gan vēlme patērēt. Ir vajadzīgi scenāriji, akcijas, balvas, lai tiktu pilnvērtīgi izmantotas patērētājsabiedrības tieksmes. Vienīgais attaisnojums – vēlmi pēc izklaides izmantot izglītojošiem mērķiem.

Gluži tāpat kā apstādījumos dažās pilsētās drīz būs grūti atrast vienkārši soliņu ar vienkārši zaļu zāli un koka ēnu, kur nebūtu jāpievērš uzmanība kādam pilsētvides objektam, sākot ar skulptūru, beidzot ar figuratīvi izcirptu krūmu, arī gleznu galerijās arvien mazāk telpas paliek mākslas darba uztverei. Grūti definējamam apjomam, kurā nejauktos audiogidi, nomācošs teksta daudzums vai brīnumainas mūsdienu tehnoloģijas savā izmisīgajā tieksmē tapt ieraudzītām. Piemēram, gleznu animācija, kurā burvīgi kustas bērzi, burzguļo strautiņš un liksmi skrej mākoņu gubas, vai portreti ar jauki atdzīvinātiem personāžu vaibstiem. Lai arī dzīvās bildes vēl gadsimtu tālā pagātnē bija

iemīlota lielāku viesību vai svētku izklaide, tomēr mūsdienās tehnoloģiski aizbildnieciskā iecere demonstrēt gleznu kustīgumu padara mākslas darba uztveri par masveida atrakciju, liedzot tai individualitāti gan no vērotāja, gan radītāja puses.

Bet par izklaidi Kurzemes hercogistē stāsta, ka iedzīvotāji esot devušies viens pie otra ciemos, kur ļoti bieži uzveduši dzīvās bildes. Izdomājuši sižetisku ainu no Bībeles stāstiem (Kristus bērniņa pielūgšana, svētā ģimene bēg uz Ēģipti u.c.), no grieķu mītiem vai kādu alegorisku ainu. Paši piemeklējuši tērpus, veidojuši dekorācijas, mācījušies dziesmas – šādiem pasākumiem jau laikus gatavojušies ar lielu sajūsmu*. Taču tās bildes tiešām bija dzīvas – to radītāji mirkšķināja acis, knosījās un pat nenojauta, ka tieksme pēc izklaides jebkurā jomā var novest pie mulsinoša rezultāta. Lūk, Džokonda piemiedza aci! Kā lai to visu patērē?

* (No Ģ.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja stāstiem.)

Ieva Rupenheite, īpaši Radošajai Kuldīgai

Mūsu kultūra klasiskās mūzikas koncertā

Armands Znotiņš,
mūzikas un
kultūras kritiķis

Lai netraucētu pārējos klausītājus un mūziķus, koncertā jāievēro noteikti uzvedības noteikumi.

Laikam gan jāsāk ar nelielu vēsturisku atkāpi. Koncerts ir relatīvi jauns fenomens. Tas saistīts ar simfonisko orķestru attīstību un nepieciešamību pēc to priekšnesumiem piemērotām koncertzālēm – ar ideju, kura, starp citu, līdz Rīgai nav nonākusi vēl tagad (kā vienu no atskaites punktiem tradicionāli piemin Leipciņas *Gewandhaus* orķestra dibināšanu 1781. gadā).

Koncertu rašanās saistīta ar diriģenta profesijas dzimšanu un vidusslāņa emancipāciju. Laikmetā pēc Franču revolūcijas tieši šī sabiedrības daļa kļuva par koncertpublikas vairākumu, kura dēļ muzikāli priekšnesumi no neformāliem apstākļiem galmā vai baznīcas liturģijas pārcēlās uz koncertzālēm. Tieši vēsturisko aspektu dēļ apgalvojums, ka mūziķi kādreiz taču tā priecājās par klausītāju sajūsmu vietā un nevietā, neiztur kritiku, jo baroka vai klasicisma mūzikas atskaņojumi, kuru laikā publika brīvi sarunājās, ēda vai gulēja, palikuši pavisam citā gadsimtā ar principiāli atšķirīgu pasaules uztveri.

STARP DAĻĀM NEAPLAUDĒ

Pirmais, kas jāievēro gan simfoniskās, gan vokālās, gan kameramūzikas koncertos, – simfonija, vijoļkoncerts, oratorija vai kāds cits ciklisks darbs ir vienots veselums. Starp daļām neaplaudē. Nedaudz sarežģītāk ir laikmetīgās mūzikas koncertos, kur dažkārt

grūti saprast, kad skaņdarbs sākas un kad beidzas, bet risinājums vienmēr ir viens un tas pats – pagaidīt brīdi, kad mūziķi pieceļas un paklanās, un tad var droši aplaudēt. Nekad neaplaudē pēc skaņdarba pirmās daļas ar pamatīgu dramatisku uzrāvienu. Nekad neaplaudē pēc lēnās daļas ar skaistu lirisku noapaļojumu. Abos gadījumos skaņdarbs kā viengabalaina komponista radošo ideju izpausme vēl nebūt nav galā – nopietnam klausītājam vajadzētu cienīt ne tikai atskaņotāju un viņu koncentrēšanās spējas, bet arī komponistu un viņa ieguldīto darbu. Vissliktāk ir tad, ja kāds iedomājas aplaudēt ģenerālpauzē*. Tā nevajag darīt. Jāpagaida, kamēr koris ievēl elpu, izdzied skaņdarbu līdz galam un diriģents paklanās. Nevajag arī katru pauzi uztvert kā uzmundrinošu signālu – vispārzināms, ka nopietnā mūzikā klusumam ir tikpat būtiska vieta kā nepātrauktai skaņu plūsmai.

GALVENĀ IR MŪZIKA

Nedaudz komplicētāks un vienlaikus arī sāpīgāks ir jautājums par uzvedību operas izrādēs. Tie cilvēki, kuri uzskata, ka operā svarīgākie ir solisti, aplaudē pēc katras ārijas, un tas gluži nav aizliegts – šāda prakse nāk no operdziedātāju dievināšanas 19. gadsimta romantisko operu uzplaukuma laikā. Mūsdienās šāds redzējums ir novecojis, vietā nākot iepriekšminētajai sapratnei, ka arī operā centrālā figūra ir komponists un viņa veikums, tādēļ mūzikas plūsmu nevajag saskaldīt ar aplausiem ik pa desmit minūtēm. Vislabāk ir mierīgi sagaidīt cēliena beigas. Ar baletu tas pats – tā ir mūzikas un dejas sintēze, kurā vislabāk būtu ļauties tās plūdim līdz pat konkrētā cēliena izskaņai, nevis kā mazam bērnam sist plaukstas pēc katras piruetes. Zīmīgi, ka laikmetīgās dejas izrādēs publika parasti ir vērtīgāka un uzmanīgāka.

PAR CITIEM TROKŠNIEM

Par cita veida trokšņiem diemžēl joprojām jāatgādina. Pirmkārt, pirmsskolas vecuma bērns nekad nespēs klusu un uzmanīgi noklausīties, piemēram, 40 minūšu garu klasisku simfoniju. Šādi nevajag tracināt citus klausītājus. Turklāt normālā civilizētā sabiedrībā, tostarp Latvijā, arī gados visjaunākajai publikas daļai ir savi kultūras pasākumi, ieskaitot iepazīstināšanu ar klasisko mūziku. Otrkārt, klepošana ir briesmīga lieta, un koncertzālē tā dzirdama pa lielu gabalu. Ja cilvēkam ir hronisks klepus, vislabāk biļeti atdot kādam citam. Es vēl ieteiktu atnest smēķēšanu. Tāpat nekādā gadījumā nevajadzētu uz klepošanu provocēt citus cilvēkus, pirms gājiena uz koncertu uzgāzot sev virsū veselu pudelīti ar apšaubāmas kvalitātes smaržām.

Treškārt, pirms koncerta mobilo telefonu izslēdz. Pēc pārtraukuma pārbauda, vai tas patiešām ir izslēgts. Starp citu, koncerta laikā nekad nesaūkstas ar blakussēdētāju. To visu var lieliski dzirdēt.

Pie ceturtais kategorijas pieder mistiskas izcelsmes trokšņi: papīru čaukstoņa, metāla ķēžu žvazdzēšana, smagu priekšmetu kritiena būkšķi. Esot pie veselā saprāta, arī to var ierobežot – piemēram, saprotot, ka koncertzāle nebūs īstā vieta, kurā mēģināt no iepakojuma iztīt pretklepus konfekti. Kādēļ gan nevarētu to izdarīt jau iepriekš?

Un visbeidzot pēdējā piebilde, šoreiz adresēta pašiem mūziķiem. Pēc programmas pietiekā repertuāra atskaņošanas vairs nav vajadzīgas nekādas piedevas. Tas izjauc jūsu pašu izveidoto koncerta dramaturģiju. Neviens neliek pēc teātra izrādes fināla aktieriem vēl kaut ko papildus nospēlēt, tādēļ ņemiet labu piemēru no viņiem!

*Ģenerālpauze ir ilgstošāka pauze skaņdarba ritējumā, kas attiecas uz visām orķestra partijām vai kora balsīm.

▪ *Simfonija, vijoļkoncerts, oratorija vai cits ciklisks darbs ir vienots veselums. Starp tā daļām neaplaudē.*

▪ *Tie, kuri uzskata, ka operā svarīgākie ir solisti, aplaudē pēc katras ārijas, un tas gluži nav aizliegts. Tomēr centrālā figūra ir komponista veikums, tādēļ mūzikas plūsmu nevajag saskaldīt ar aplausiem ik pa desmit minūtēm.*

▪ *Pirmsskolas vecuma bērns nekad nespēs klusu un uzmanīgi noklausīties 40 minūšu garu klasisku simfoniju. Šādi nevajag tracināt citus klausītājus.*

IZSTĀDE

Ainava, kas dara laimīgu

Līdz gada beigām Līvijas Rezevskas izstāžu zālē Kuldīgā skatāma gleznotājas Diānas Īves gleznu izstāde *Laimes pavediens: ainava*.

Kuldīga.

Māksliniece uzsver, ka tieši Kuldīgā sācijas viņas gleznotājas ceļš: „1994. gadā Rīgas Lietišķās mākslas koledžai, kurā mācījos, te bija plenērs. Mani šīs pilsētas skati tā aizrāva, ka tika gleznots arī ārpus uzdotā, plenērs bija produktīvs, un to veicināja patsniedzēji. 2013. gadā te atgriezās Latvijas Mākslas akadēmijas plenērā. Atkal tika daudz gleznots, uz pilsētu un dabasskatiem lūkojoties jau citādi, jo aiz muguras bija mācības augstskolā. Ainava biežāk nekā kaut kas cits spēj manī izraisīt vēlmi lidot, kliegt un dziedāt, jo tā ir laimes paveids. Ir dažādi veidi, kā just laimi. Skatoties uz ainavām, aizraujas elpa. Šis ir man tuvākais žanrs. Īpaši sajūsmīna dižu koku klātbūtne tajā.

Daļa izstādes gleznu tapušas Francijā, daļa Latvijā, dažas Kuldīgā. Tās ir vietas, kas iedvesmo, pateicoties romantiskām pilsētām un dabas ainām, kurām ir īpaša emocionāla un vēsturiska gaisotne.

Man daudz laimējies būt un gleznot Francijā. Visvairāk mani interesē koki. Francijā tie ir ļoti skaisti – milzīgās platānas. Jo tālāk uz dienvidiem, jo tās kuplākas. Platānas pēc varenības var salīdzināt ar Latvijas ozoliem. Francijas dienvidos ir skaista daba, ļoti senas pilsētas, ko būvējuši vēl senie romieši, un tik daudz saules, lai krāsas būtu košas. Tāpēc tur brauca gleznot daudzi franču mākslinieki. Pirmais šo vietu visiem atklāja Vinsents van Gogs.

Tagad ar satelītuņēmumiem var noskaidrot, kuros Francijas dienvidu ciematos un pilsētiņās meklējami visspēcīgākie eksemplāri un lielas ainavas ar platānām, un tad pa ēnainajām alejām daudzus kilometrus kājām doties no vienas apdzīvotas vietas uz nākamo. Gleznās ir arī Provansas fauna, piemēram, cikāde uz koka sisina kā circeņītis.”

Iveta Grīniņa
Lāsmas Reimanes foto

APSKATS

Mantojumā ir spēks

Gada nogale vienmēr iezīmējusies kā svētku izjūtas pilns, bet saspringts laiks pirms jauna sākuma. Arī mākslas izstādēs tiek izceltas būtiskas personības, spilgti notikumi un Latvijas mākslas mantojums, noslēdzot gadu uz pacilātas nots.

Katriona Luīze Rožlapa, mākslas zinātniece

LATVIJAS ARHITEKTŪRAS MUZEJS

Trīs brāļu kompleksa zālē atvērta tekstilmākslinieces Edītes Pauls-Vīgneres 80 gadu jubilejas izstāde *Vīna garša*, kas veltīta viņas vectēvam – stikla pūtējam Ādolfam Paulam. Autore ir nozīmīga ar novatorisko pieeju tekstilam, ar jaunrades meklējumiem un atklājumiem. Šajā izstādē viņa darbus izgreznojusi ar stikla pērlītēm, tādējādi radot atsauci uz vectēva mantojumu un darbosanos. Izstāde ir scenogrāfiski un mākslinieciski piesātināta, nelieļajā muzeja zālē radot greznuma izjūtu. E.Pauls-Vīgneres avangardisko, spilgto radošo valodu varēs apskatīt līdz 10. janvārim.

LATVIJAS NACIONĀLAIS MĀKSLAS MUZEJS

Vienai no Latvijas brīvvalsts laika nozīmīgākajām mākslas ainās veidotājām – Aleksandrai Beļcovai – veltīta grandioza izstāde lielajā zālē. Modernismā varēs gremdēties līdz 12. janvārim. A.Beļcova bija spilgta ne tikai ar personību – līdzās vīram Romanam Sutam un citiem modernistiem viņa veidoja 20.–30. gadu jauno mākslas valodu. Izstāde atklāj plašo vērienu un autora atstāto mantojumu, kas ietekmēja tālākās mākslinieku, grafiķu un keramiķu paaudzes. Tā ataino A.Beļcovas dzīves gājumu, meklējumus un pieturas punktus – stilus, kuros viņa atradusi sava radošā vēriena izpausmes.

MŪKUSALAS MĀKSLAS SALONS

Līdz 29. februārim *Dzīvā ķēde* reprezentē Atmosdas laika mākslu no Zuzānu kolekcijas, atzīmējot *Baltijas ceļa* 30. gadskārtu. Tā ir spilgta un ekspresīva izstāde, kas sapulcējusi vairākus nozīmīgus māksliniekus: Aiju Zariņu, Sandru Krastiņu, Andri Breži, Jāni Mitrēvicu un citus. Tā parāda, kā netieši caur mākslu tiek reflektēti par pārmaiņu laiku. Tā ir māksla, kurā spilgti izpaužas rietumu tendenču ienākšana Latvijas mākslā, atainojot radoši brīvāka perioda neizbēgamo tuvošanos.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

19. decembrī 4. stāvā tiks atklāta izstāde Latvijas nozīmīgākajam grafiķim – Rihardam Zariņš. *Raksti un grafikas*. To veido mākslas darbi no bibliotēkas krājumiem, kopā radot iespaidu par viņa plašo darbību. Tā atklās vēl pietiekami nenovērtētā grafiķa grandiozo devumu, radot naudas dizainu, vērtspapīru, diplomu un citu iespaidīgu dekoratīvo noformējumu Latvijas brīvvalstī un Krievijas impērijā. R.Zariņš bijis autors daudziem tautā zināmiem grafiskajiem elementiem, un viņa nozīmīgāko darbu krājumā ir izdevums *Latvju raksti*, kas šo mākslinieku padara par vienu no būtiskākajiem latviskās identitātes veidotājiem.

NOTIKUMU KALENDĀRS

(līdz nākamajam pielikumam)

KULDĪGĀ

Mākslas namā

Līdz 15.XII Kaspara Zariņa gleznu izstāde *No realitātes līdz abstrakcionismam*. No 19.XII bijušās kuldīdznieces Dzidras Eglītes apgleznotais zīds. 3. stāvā Kuldīgas fotokluba *Divas upes* gada noslēguma izstāde *Kuldīgas ielu stāsti Latvijā*.

Muzejā

Leļļu mākslas muzeja izstāde *Kofermājiņu ceļojums*. Izstāde *Medības hercogu laikā*.

Līvijas Rezevskas izstāžu zālē

Diānas Īves gleznu izstāde *Laimes pavediens: ainava*.

Vecajā rātsnamā

Izstāde *Dzintara stāsts*. 19.XII 18.30 Ziemassvētku ķeksa cepšana ar Sniedzī Zaļkalni.

Kultūras centrā

16.XII 18.30 koncerts „Stariņa” Ziemassvētki.
20.XII 19.00 Mārtiņa Brauna Ziemassvētku programma *Veltījums*.
21.XII 18.30 *Ziemas saulgriežu ledanc's*: deju kolektīvi no Kuldīgas,

Jelgavas, Mārupes, Rīgas.

22.XII 15.00 *Ģimeņu pēcpusdienu zinātkārajiem*: nodarbība *Balets*. Dejas teātra *Grande* bērnu baleta izrāde *Īkstīte*.

30.XII 18.00 Vecgada koncertā *Arrivederci, Roma!* dzied Latvijas Nacionālās operas solisti Raimonds Bramanis, Mihails Čulpajevs, Juris Vizbulis.

25.II 19.00 Baibas Sīpenieces-Gavares stāvizrāde ar bufetes elementiem *Vienreiz jau var*.

Sv. Annas baznīcā

15.XII 17.00 *Es ticu* – Valta Pūces Ziemassvētku dziesmas, piedalās arī soliste Inga Šļubovska-Kancēviča, vijolnieks Raimonds Ozols, flautiste Dita Krenberga.

22.XII 18.00 grupas *Sestā jūdze* koncerts *Sešas jūdzes līdz Ziemassvētkiem*.

23.XII 18.00 koncerts *Svēti un dzirkstoši. Pasaules tautu Ziemassvētki*: komponists Jēkabs Nīmanis, grupa *Jakob Noiman Festival Band*, vokālā grupa *Putni*.

LIEPĀJĀ

Lielajā dzintarā 15.XII 16.00 koncerts *Tev tuvumā* (Aija Andrejeva, Marts Kristiāns Kalniņš, *Putnu balle*, Artūrs Skrastīns). 21.XII 18.00 Zvaigžņu festivāla koncerts ar vijolnieku Gidonu Krēmeru. 25.XII 18.00 *Frenks Sinatra Ziemassvētkos*: Daumants Kalniņš, Jelgavas bigbends. 26.XII 18.00 *Tautumeitu*, Jāņa Aišpura un Laimas Jansones Ziemassvētku koncerts. 29.XII 18.00, 30.XII 19.00 Liepājas simfoniskā orķestra Vecgada koncertā dzied Aminata, Dināra Rudāne, Ralfs Eilands. 4.I 17.00 grupas *Schola Cantorum Rīga* un Raimonda Tigula gregoriskie dziedājumi. 5.I 15.00, 19.00 balets *Riekstkodis*. 18.I 18.00 kinomūzika: Andrejs Osokins un māsas Balanas. 25.I 14.00 Raimonda Paula un Zigfrīda Muktupāvela Ziemassvētku koncerts. 15.II 18.00 franču senās mūzikas ansamblis *Le Poème Harmonique*.

Latviešu biedrības namā 31.XII 22.00 dzied Liepājas aktieru apvienība *Ārstējām visu*, balle ar VIA *Sienāži*.

Olimpiskajā centrā 18.XII 19.00 bērnu izrāde *Trīs kaķi. Ziemassvētku dāvanas*. 22.XII 19.00 *Šovs lietū*: Sanktpēterburgas deju teātris *Kārdinājums*. 24.I 19.00 *Balto lāču* dziesmuspēle *Lubāns un Rāzna*. 8.II 15.00 koncerts *Starp sapņu miljoniem*.

Muzejā Imanta Klīdzēja keramika, fotogrāfijas izstādē *Tumša saule*; izstāde par grupu *Credo*; modes mākslinieces, gleznotājas Elitas Patmalnieces izstāde *Nomoda sapņi*.

VENTSPILĪ

Koncertzālē Latvija 19.XII 19.00 kamerorķestra *Sinfonietta Rīga* koncerts *Zapa, Emersons & Šnē*. 10.I 19.00 Valsts akadēmiskā kora *Latvija* pareizticīgo Ziemassvētku programma. 8.II 16.00 Raimonds Pauls, Daumants Kalniņš. *Tikšanās „Dailē”*.

Jūras vārtos 21.XII 15.00 *Reiz Ziemassvētkos 2*: Guntars Račs un *Saldās seas*. 27.XII 18.00 J.Štrausa operete *Sikspārnis*. 31.XII 20.00 *Jaungada rokenrols*. 15.I 19.00 Dailes teātra izrāde *Neiespējamā misija*. 24.I 19.00 Rūdolfa Kugrēna stāvizrāde *Kā to ņem*. 28.I 19.00 Liepājas teātra izrāde *Bernardas Albas nams*.

Kultūras centrā 31.XII 22.00 balle ar *Lauku muzikantiem*.

TALSOS

Tautas namā 21.XII 21.00 hiphopera Reika koncerts *Milleny*. 28.XII 18.00 mūzikls *Es tev novēlu... mani*. 31.XII 22.00 balle ar grupu *No Boundaries*. 24.I 19.00 *Līvu* koncerts *Svētki ziemā*.

Pilsētas laukumā 31.XII 23.30 Jaungada sagaidīšana ar grupu *Carnelian*.

SALDŪ

Sporta kompleksā 29.XII 16.00 *Mikrofona aptaujai – 50*. 31.XII 22.00 balle ar grupu *Credo*.

Smilšu iela.

Starp trim parkiem

Smilšu iela (padomju gados – Pionieru iela) ir ļoti dažāda. No 1905. gada parka sākusies, tā ir klusa un, kā atzīst veikalnieki, ne pārāk laba tirdzniecībai. Tālāk to piečalo mūzikas skolas, Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolas, kā arī tehnikuma audzēkņi. Pēdējie te gan dzīvo, gan caur Semināra parku steidz uz skolu. Tad gar Estrādes parku ir pagriezies uz pilsētas centru, kur gājēju un braucēju plūsma lielāka.

Ar mīlestību pret visiem un viedumu

98 gadus vecā Jeļizaveta Vasiļjeva Smilšu ielā dzīvo kopš 1948. gada. Kurzemnieks jau rakstīja, kā jaunā meitene no Leņingradas (tagad Sanktpēterburgas) apgabala Krievijā nonāca Kuldīgā. Šoreiz viņas un dēla Valerija stāsts turpinās.

RUPJA MAIZE UN KAFIJA

Taujāta, kā var nodzīvot tik garu, grūtu, bet skaistu mūžu, Jeļizavetas kundze nosaka, ka nekādas receptes nav. Brokastīs ēdot rupju maizi ar margarīnu un aknu pastēti, piedzerot kafiju. Valerijs nosmejas, ka ārstus mamma cienā un mīl, bet pie viņiem iet negrib. „Ko es, vecs cilvēks, pie ārstiem iešu! Šo to, ko man vajag, pati zinu. Daktare Klauga ir ļoti laba. Viņa teica: „Kāpēc tu mani negribi?” Es teicu, ka gribu, bet ko es tur iešu? Neko sevišķu nedaru, bet nesaprotu, kādēļ tik ilgi dzīvoju.”

TAS DĒLA PIENĀKUMS

„Viena es nevaru – dēls palīdz katru dienu. Es vairs īsti nedzirdu, kājas sāp, bet avīzes vēl varu lasīt,” atzīst Jeļizavetas kundze. Jaunumus pastāsta arī dēls, paskatās televīzijas ziņas. Valerijs apbrīno, ka mamma staigā pati, – nūjiņa ieslieta stūrī katram gadījumam. Dažkārt no otrā stāva nokāpjot līdz pastkastītei. Pati mazgā veļu – dēlam neļauj, lielākie gabali tiek nesti uz veļasmāju Irve. Pati sev zupu vāra. „Izvāru mazu grāpīti, paēdu trīs četras reizes, bet tādu zupu, kāda man garšo. Māja man tīra, gultasveļa arī, sega bieza.”

Valerijs saka: „Sieva smejas, ka es pie mammas eju kā uz darbu. Tas mans pienākums, ko darīšu, cik ilgi spēšu.”

No Jeļizavetas Vasiļjevas mājas bez cienasta iziet nevar. Ja ir, ko dot, kundze labprāt dalās.

BEZ PILSONĪBAS

Valerijs atminas: „Manā bērnībā Smilšu iela bija Pionieru iela. Bija bruģēta. Mēs, puīši, ar riteņiem kratījāmies. Mājā dzīvoja daudzas ģimenes, dažādu tautību. Arī tagad te ir romu cilvēki, latvieši un mēs, krievi.”

Istabas sienas no vienas vietas

ar radu fotogrāfijām. Centrā ir Jeļizavetas kundze jaunībā, blakus – mammas bilde. Valerijam ir jaunāka pusmāsa, kas ar ģimeni dzīvo Rīgā, bet pie mammas atbrauc regulāri. Fotogrāfijās redzamas gan Valerija, gan māsas kāzas, Jeļizavetas mazbērni, mazmazbērni. Visi

Vasiļjevas kundze 98 gados vēl labprāt palasa avīzes. Ar brillēm vien nepietiek – talkā jāņem lupa.

(Sākums 25. novembrī.)

Inguna Spulniece, Lailas Liepiņas foto

Ja varētu, atkal ietu mežā

Dainis Kondratjevs dzīvo Vasiļjeviem kaimiņos. Viņa kompanjone – suņu meitene Džeta – liek regulāri izkustēties no mājas arī pēc tam, kad darbā mežā traumētās muguras dēļ nācies palikt ar invaliditāti.

Dainis Kondratjevs: „Dzīvei nav nekādas vainas, ja tik varētu vēl atgriezties mežā.”

Džetai ir spalga balss, bet laba sirds.

Smilšu ielā Dainis dzīvojot trešo gadu. Pirms tam bijis laukos. „Protams, pilsētā ir labāk. Tas nekas, ka malkas apkure. Iela ir laba, arī kaimiņi, uz veikalu varu čībās aiziet. Esmu deklarēts te viens, bet draudzene nāk, piepalīdz,” Dainis skaidro.

„Mežā gadījās tā, ka tagad skaustā ir plāksne un četras skrūves. Ja draudzene nepiepalīdzētu, ar invaliditāti vien iztikot nevarētu. Ja varētu, labprāt atkal ietu mežā. To Latvijā tik daudz, ka visus izcirst nevar. Kur tik mēs nebraucām! Uz Bausku, uz Jelgavu, Dundagas meži jau apnikuši bija. Ziemā, kad slapjš, tā nepatīkamāk, bet vasarā jau puspiecos no rīta laidām projām. Nostrādājām līdz pusdienlaikam, tad braucām atpūsties.”

Dzīvoklis esot uz viena dēla vārda: „Tas pa Dāniju, viens dēls Rīgā, viens Vācijā. Atpakaļ nākt netaisās. Dānijā strādā autoservisā, Vācijā ar zirgiem nodarbojas, bet Rīgā – celtniecībā. Trīs mazbērni Rīgā, bet Dānijā viens meitēniņš. Reizi gadā atbrauc ciemos.”

„Mēs jau tādi dzīvespriecīgi, draudzīgi,” Valerijs Vasiļjevs rāda dzimtas fotogrāfijas.

dzīvo Latvijā, visiem, izņemot Jeļizavetu un Valeriju, ir pilsonība.

„Mamma pēc kara jau bija te iedzīvojusies, atpakaļ braukt negribēja, bet mani no Krievijas šurp atveda mēnesi vecu. Visu mūžu esmu nodzīvojis Kuldīgā. Nekad nav bijusi doma braukt citur. Vairāki prasa, kādēļ man nedod pilsonību. Es nezinu. (Smejas.) Tie likumi nav īsti gudri – varbūt varēja kaut kā vienkāršāk: ja zināms laiks te nodzīvots, sanāk kopā trīs, četru, piecu latviešu komisija, parunā un nolemj, vai esmu Latvijai lojāls. Savu pilsonības eksāmenu jau pamatskolā nokārtoju: krievu valodā man bija trijnieks, bet latviešu – piecinieks.”

PULKSTEŅMEISTARA AMATĀ

Valerijs stāsta: „Pirms dienesta pastrādāju *Vulkānā*, zāģētavā par palīgu. Kad atnācu no armijas, specialitātes nebija, gribēju iet uz *Lauktechniku* par virpotāju, bet tādas iespējas nebija. Man bija pazīstams pulksteņmeistars, viņš ieteica aiziet uz *modēm* (sadzīves pakalpojumu kombinātu – aut.). Tur priekšā bija tāds Šķipsnas kungs. Viņš teica, ka vajadzīgs pulksteņmeistara mācekļis. Sākumā pretojos: spēcīgs, jauns zēns, bet darīšu sēdošu darbu. Viņš pierunāja pamēģināt. Sākumā strādāju ar sienas pulksteņiem. Pēc mēneša meistars teica, ka man tā lieta padodas. Tā 40 gadus nostrādāju. Pēc *sadzīvnikiem* biju *Elektronā*, arī kā pašnodarbinātais. Kad gāju pensijā, jutu, ka ar pulksteņmeistariem būs problēmas – tur nevar iesēdināt jebkuru un teikt, lai labo. Pats vairs nedaru neko, gribas pasaudzēt acis, jo darba sekas ir jūtamas.”

Lappuse tapusi ar Kuldīgas novada pašvaldības līdzfinansējumu.

SARUNA AR JUBILĀRI

Jūtas kā ziemas cilvēks

„Citi kopā ar dabu mostas pavasarī, es – ziemā,” saka 11. decembra gaviļniece, pedagoģe Agnese Veldre. „Vasara mums ģimenē ir pārbaudījumu laiks, taču ziema ir īstais gadalaiks, kad sākam dzīvot, jo visi esam ziemas cilvēki. Bet dzimšanas dienā no draudzenes atnāca apsveikums ar tekstu: „Tu esi mūsu pavasaris.””

KULDĪGA BIJA VIDUSCEĻŠ

Mūsposē Agnese nokļuvusi nejauši: „Ar vīru Jāni nākam no Brocēniem. Apprecējamies, un bija iespēja dzīvot Kurzemē. Liepāja būtu par tālu no vecākiem un radiem, bet, lai nav pavisam blakus, vidusceļš bija Kuldīga. Turklāt Īvandes muižā svinējām kāzas. Mūsu mājas ir Padurē.

Kad atnācām uz Kuldīgu, varējām just, kā te viss mainās un uzlabojas. Atceros, ka skolas laikā atbraucām un šķita, ka pilsēta ir kā muzejs. Ejot pa Liepājas ielu, likās mistiski, kā šeit var dzīvot. Šķita, ka vide te nav reāla: augsti pakāpieni, senas ēkas. Pirms tam nebiju domājusi, ka varētu te dzīvot. Bet man ļoti patīk, ka ir blakus ūdens, šeit ir daudz jauku vietu. Nav nekur tālu jābrauc. Arī ciemiņus vienmēr ir, kur aizvest, un nav jādomā, ko darīt.”

PĒC IZGLĪTĪBAS UN BŪTĪBAS

A.Veldre ir pedagoģe: „9. klasē bija konkurss *Es gribu būt skolotājs*. Piedalījos un nonācu līdz praksei bērnudārzā. Pēc

vidusskolas iestājos Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā. Esmu pirmsskolas skolotāja. Studiju laikā strādāju bērnudārzā Rīgā, tad pirmsskolā un sākumskolā Jelgavā. Kuldīgā strādāju *Ābelītē*, pēc tam Pelču speciālajā skolā un neilgi Turlavā. Ja tas patiešām ir acinājums, tad daudzas citas lietas kļūst mazsvarīgas. Lielākais bonuss ir tāds: ja no rīta vai pēc darba kaut kas nomāc, tad, aizejot uz darbu, viss aizmirstas. Tur ir tāda enerģija un tik daudz pozitīvā! Pašlaik gan nestrādāju – vēlos sakārtot domas un atrast savu vietu.”

FOTOGRAFĒT, CEĻOT, DZIEDĀT

Agnesei prieku sagādā daudzas: „Astotajā, devītajā klasē Ziemassvētkos vecītis man atnesa fotoaparātu *Kodak* – tas bija kaut kas ekskluzīvs! Tajā laikā plānoju pirmo ceļojumu uz Angliju. Es ieguvu tikai divus kadrus, jo šķita, ka jāattaisa un jāapskatās, vai filmiņa pārtinusi... Izjūtas fotogrāfijā nevar ielikt. Fotogrāfijas domātas tam, lai at-

Agnese Veldre priecājas par dzimšanas dienu ziemā.

Agnese Veldres arhīva foto

cerētos, kur esi bijis un kas uzrunājis, bet ne tāpēc, lai parādītu citiem. Ja kādreiz kaut ko nokavēju, tad tāpēc, ka nevaru pabraukt garām skaistam skatam, jo tas jānofotografē. Man patīk bildēs meklēt ritmus, fotografēt dabu un portretus.”

Piecus gadus Agnese dzied kamerkorī *Rāte* un ir dziedājusi jau kopš skolas laika. „Vēl man patīk valodas un ceļošana. Pēdējais bija ceļojums uz Gruziju kopā ar kori. Svarīgs nav tikai galamērķis – tā ir atmosfēra, emocijas. Šogad ar vīru vēl biju Maltā un ar spāņu valodas pulciņu – Spānijā. Lai cik fantastisks būtu ceļojums, jauka ir tā sajūta, ka braucu mājās, jo tā ir vismīļākā vieta. Man patīk arī distanču slēpošana. Vēl braucu līdzī vīram dzinējmedībās, jo

patīk būt dabā un kustēties. Tā izbaudu arī ziemu.”

RADA SVĒTKUS

„Mums patīk svinēt. Jāņos visi sabrauc pie mums – vīrs ir Jānis, mums ir liela sēta, visi uzvelk baltu kreklu. Mums ir savas tradīcijas: uzvelkam karogu mastā, nodziedam kādu Līgo dziesmu, ir spēles, rotaļas, danči un uguns-kurs. Ļoti nozīmīgi ir arī valsts svētki.”

Agnese labprāt organizē dažādus pasākumus: „Man labāk patīk radīt svētkus citiem. Reizi gadā braucu ekskursijā ar vecākiem, brāli un māsu. Izdomāju maršrutu un mēs, pieci, braucam uz divām dienām. Vēl esmu rīkojusi korim nometni. Arī bērniem vienmēr izplānoju dzimšanas dienu vai brīvdienas. Man patīk

vērot un izbaudīt, ka cilvēki ir priecīgi, jo arī es tad jūtos labi.”

DZIMŠANAS DIENA AR DĒLIEM

Gaviļniece par ziemu ir sajūsmā: „Jau no bērnības vienmēr gribu, lai dzimšanas dienā es pamostos un būtu iestājusies ziema. Šogad tā notika.” Pēdējos 12 gadus Agnese sev svētkus nerīko, jo dienu iepriekš svin dzimšanas dienu bērniem. Ģimenē aug dvīņi Harijs un Vilis, kuriem 10. decembrī apritēja 12. „No bērnības atceros mūsu tradīcijas, un tās pārņakušas arī manā ģimenē. Mani vienmēr modināja ar tautasdziesmu, un kopā ar mammu šuvām man kleitiņu. Bija pašcepta kūka ar cipariem virsū.”

Lāsma Reimane

STĀRĶA VĒSTIS

Kuldīgas slimnīcas dzemdību nodaļā no 4. līdz 11. decembrim piedzimušas deviņas meitenītes un divi puikas.

Bērniem doti šādi vārdi: Adele Lāra, Mella Melānija, Sendija, Megana, Alisija, Kitija, Emīlija, Selīna, Estere, Kristis, Eduards.

IZ DZĪVES

Savu jaunību Latgalē atceras kuldīdzniece Zinaīda Vilcāne.

Atved mājās vilciņu

„Strādāju Nirzā par agronomi. Bija jāiet četri kilometri pa mežu, lai nākamajā dienā ganos norīkotu Nikolaju. Uz taciņas netālu no viņas mājas ieraudzīju mazu sunīti. Klāt man nenāca, tik sēdēja un grozīja galviņu. Iegāju mājā, teicu, ka esmu atnākusi ar kucēnu. Nikolajs iesaucās: „Labi, ka dzīva esi! Tas taču jaunais vilcēns! Viņa māte tevi varēja saplēst.” Atpakaļ gāja mani vadīt abi ar dēlu, līdz ņemot šautenes.”

Sadzer divus jaunus

„Latgalē savulaik bija pieņemts divus jaunus sadzert, lai dzīvo kopā. Pēc darba atgriezās mājās pie saimnieces Jadvigas Kairišas. Skatos: galds saklāts, pilns visādu ēdienu un dzērienu, pie tā sēž nez cik cilvēku, arī mans *līgavainis* – citu izredzēts, ne manis. Ienāku un brīnos: „Kas tad tas?” „Mēs šodien tevi izprecināsim – sadzersim ar Albertu,” saka saimniece. Ko es? Pa durvīm ārā un prom! Tikai nākamajā dienā pārņācu. Kā var mani kādam atdot bez piekrišanas? Veci laiki, vecas tradīcijas. Kā tur ir mūsdienās, nezinu.”

ATTIECĪBAS

Uzdevums – palīdzēt no vecākiem aiziet

Diāna Zande, psihoterapeite, psiholoģe

Kāds ir vecāku uzdevums? Veidot bērnam spēju izdzīvot, apmierināt viņa emocionālās pamatvajadzības. Audzināt tā, lai bērns var patstāvīgi pārūpēties par savām vajadzībām, veidot attiecības arī ar citiem, attīstīties, meklēt un sniegt tuvību un atbalstu. Lai bērns var būt viņš pats. Vecāku uzdevums ir palīdzēt no sevis aiziet. Pastāv starpība starp tuvību un hiperaprūpi, autonomiju un distancēšanos.

KAD APZINĀS SEVI

Attīstības sākumā bērns ir tīrais ņēmējs, bet pamazām viņš pieaug un apzinās savu es. Tuvība ir attiecību siltums, prasme konfliktēt un strīdēties tā, lai tomēr spētu viens otru pieņemt. Simbioze jaundzimušajam pastāv līdz gada vecumam, kad viņš sāk saprast, ka ir autonomi no vecākiem, sāk pētīt pasauli. Mazulis nespēj ilgi gaidīt. Gada vecumā vecāki ir kā sunīši īsā saītītē – jāreaģē uz bērna fiziskajām un emocionālajām vajadzībām.

HIPERAPRŪPE UN AUTONOMIJA

Hiperaprūpe ir rūpes vecumam neatbilstošā veidā, neļaujot bērnam dzīvot pašam: ļaut gulēt vecāku gultā pēc trīs gadu vecuma, nemitīgi kontrolēt, uzvesties tā, it kā bērns

vēl būtu zīdains.

Autonomija ir bērna spēja saprast sevi jeb diferencēšanās, atdalīšanās veselīgā veidā. Bērns var saprast, ka ir neatkarīgs no vecākiem, ka viņam ir savas vēlmes, vajadzības, intereses un ka vecāki tiek galā ar to, ka es varu būt es pats. Distancēties, atrauties nozīmē ar varu atdalīt sevi no ģimenes. Tas notiek pakāpeniski, plūstoši. Tā ir izrašanās no valģiem, mēģinot nenonākt hiperaprūpē. Vēlāk izveidojas grūtības ar tuvību, jo pusaudzis grib, lai nevienam to vairs nekontrolē.

Hiperaprūpes saknes ir trauksme, kas radusies, ja bērns agrā vecumā nonācis slimnīcā, ja vecākiem ir negatīva bērnības pieredze. Pieaugušajiem ieteicams koncentrēties uz tuvību, lai bērnam nebūtu jāat-

raujas. Sabiedrībā nereti tiek radīts priekšstats, ka hiperaprūpe nodrošinās tuvību ar bērnu. Cēlonis – pašu vecāku bērnībā bijis par maz emocionāla apmierinājuma, par daudz *nē*. Sekas: „Es negribu, lai tā būtu mani bērniem.” Tad notiek gāšanās no viena grāvja otrā – par daudz *nē* kļūst par daudz *jā*. Tā ir pārmērīga koncentrēšanās uz bērnu. Veselīgais ceļš: dažreiz *jā*, dažreiz *nē*.

SIEVAI NEAIZMIRST PAR VĪRU!

Vecākiem trīs mēnešus pēc bērna dzimšanas jāatgriežas pie veselīgas seksualitātes. Nav obligāti jāmīļojas – tā var būt apskaušanās, samīļošana, sarunas par seksu. Vīrietis nav puķu pods. Pārmērīgi cieša tuvība ar bērnu noliedz pamata attiecības ar partneri.

PĀRDOD

TRAKTORU DT20. Tālr. 26119212.

LED, LCD TELEVIZORUS Philips, monitorus, *Electrolux* ledusskapjus, veļas mašīnas, audio, radioaparāturu. Veikals *Retro*. Tālr. 63322200.

Pārdod Latvijā ražotus **PVC, KOKA, ALUMĪNIJA LOGUS** un **DURVIS** par iespējams, labāko cenu Latvijā. Adrese: Kuldīga, Graudu iela 10. Tālr. 29705025.

Pārtikas **KARTUPEĻUS**, 0,20 EUR. Tālr. 29831003.

Gaļas krustojuma **TELES** (2 gab.). Tālr. 29212519.

GAIĻUS un **PĪLES**. Tālr. 28750421.

SIA *Vēvers* pārdod kurināmās priekšskaidu **BRIKETES** ar piegādi. Cena 130 eiro. Tālr. 26651831.

Sausu, skaldītu meža **MALKU**. Tālr. 27885688.

Sausu **MALKU** maisos, kravās. Tālr. 26544462.

Pārdod 3 m **MALKU** ar piegādi. Minimālais apjoms 20 m³. Tālr. 26760065.

Sausu, skaldītu **MALKU**, 30 eiro berku bā. Tālr. 29752090.

Sausu **MALKU** maisos. Tālr. 27811870.

PĒRK

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 29165063.

Traktora **PIEKABES, INVENTĀRU**, vieglās **AUTOMAŠĪNAS**. Tālr. 26104984.

Vecus **MOTOCIKĻUS** *Emka, K750, 650, IŽ, Jawa* un citus, mopēdus *Rīga* un citus, motorollerus *Vjatka*, kā arī rezerves daļas. Tālr. 20334005.

Pērk **GARĀŽU** Kuldīgā. Tālr. 28728202.

LATVIJAS MEŽU FONDS pērk **CIRSMAS, MEŽUS** un lauksaimniecības **ZEMI** visā Latvijā. Var būt ar agrūtiņājumu un bez taksācijas. Cenas augstas. Samaksa tūlītēja. Tālr. 29711172.

MEŽUS, cirsma, malku. Tālr. 26544462.

SIA *PRIEDES AG* pērk **CIRSMAS** un **MEŽUS**. Tālr. 26993794.

Lapkoku **CIRSMAS**. Tālr. 27811870.

Craftwood **PĒRK MEŽA ĪPAŠUMUS** visā Latvijā, cena no 1000 līdz 10 000 eiro/ha. Samaksa darījuma dienā. Tālr. 26360308.

MR DIARC meža apsaimniekotājs – nopirks jūsu **MEŽA ĪPAŠUMU** vai cirsma. Samaksās vislabāko cenu! Tālr. 29479535.

Z/s **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

Kautuve SIA *Lāses AM Kurzemē*, Vidzemē un Zemgalē pērk kautsvarā piena un gaļas šķirnes **LIELLOPUS, JAUNLOPUS** un **TEĻUS** par tirgus cenām. Ir piemaksas gaļas liellopiem. Labas cenas jaunlopiem līdz 12 mēnešu veciem. Visiem piemaksas par daudzumu, sākot no 5 gab. Samaksa 7 dienu laikā. Transports bez maksas. Tālr. 29353243.

SIA *Kurzemes Gaļsaime – Buļļus, Govis, Teles*. Tālr. 63454845, 29427543, 26569362.

SIA *Valinda* – **LIELLOPUS, JAUNLOPUS** dzīvsvārā. Tūlītēja samaksa. Tālr. 29434034.

PUPIŅAS, ķiplokus, žāvētus ābolus. Tālr. 29765478, 28361292.

Briežu **RAGUS**. Brauc pakāj. Tālr. 29886349.

Pērku **RAGUS**. Tālr. 22728888.

DAŽĀDI

KULDĪGAS AUTOSKOLA aicina pieteikties B autovadītāju un 95. koda kursiem Kuldīgā. Sākums 20. decembrī. Sīkāka informācija pa tālr. 29182826, 29491388.

Sertificēta **BŪVFIRMA** ar pieredzi veic dažādus būvdarbus, dokumentācijas noformēšanu. Tālr. 29705025.

Veic **CELTNIECĪBAS** darbus mājām un dzīvokļiem. Tālr. 22145256.

TELPU REMONTS, koka karkasu montāža, jumta darbi, materiālu piegāde. Tālr. 26269909.

SILTINĀŠANA ar beramo vati. Aizpildām ēku gaisa spraugas. Tālr. 27829190.

SIA *Bērzi plus* notīra krūmu **APAUGUMU** no laukiem un grāvjiem. Pērkam zarus šķeldošanai. Tālr. 29150380, 26458900.

Sertificēts **MEŽA TAKSATORS, STIGOŠANA, DASTOŠANA**. Tālr. 28358514.

Ātri un lēti ierīko **DZIŪRUBUMU**. Tālr. 29605105, 28205914.

IEPAZĪŠANĀS

ONKULĪTIS 50+ meklē bezmaksas pansiju pie skaistas, sportiskas saimnieces. Tālr. 24947869.

LĪDZJŪTĪBAS

*Reiz pienāk diena, nelūgta un skarba,
Kad dziļi, dziļi daudzēm sirdis sāp.
/O.Skuja./*
Izsakām līdzjūtību Andrai Blūmai, māmiņu smilšu kalniņā pavadot.
Kolēģi

*Noriet saule vakarā,
Sidrabiņu sijādama;
Aiziet dusēt māmuliņa,
Baltā smilšu kalniņā.
/T.dz./*
Izsakām līdzjūtību Veritai Kadiķei, no māmiņas atvadoties.
Skaidrīte, Sarmīte, Inga, Ligita,
Vija, Jānis

VĒLAS NOMĀT

Lauksaimniecības **ZEMI** Skrundas novadā vai pērk. Tālr. 29752090.

IZĪRĒ

Firma *Linde Invest* izīrē pilnībā aprīkotos vienistabas **DZĪVOKĻUS** projektā *Upmaji*, Priedainē. Visi komunālie maksājumi iekļauti cenā, izņemot elektrību. Cena 220 eiro mēnesī. Tālr. 29269517, 26599130.

TELPAS Kuldīgā (26 m²), privātmājas pirmais stāvs. Tālr. 25602910.

DĀRZĀ

Kociņus vēl var kaļķot

Vēl līdz gada beigām dārzos var kaļķot augļu koku stumbrus, lai izvairītos no saules apdegumiem un mizas plaisāšanas.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra vecākais dārzkopības eksperts Māris Narvils uzsver, ka saules apdegumi ziemā augļu kokiem rodas saules pusē, kad dienas laikā stumbrā un skeletzaru miza sasilst, bet naktī atdziestot tās audi apsalst. Plaisāšana saistīta ar spēcīgu salu pēc silta laika vai atkušņa – miza atdziest straujāk nekā koksne un garenvirzienā pārplīst. Jāatceras, ka vairāk nekā 10 cm garas plaisas jau uzskatāmas par bīstamām un pavasarī tās nāksies apkopt. Sevišķi bīstama šī plaisāšana ir saldajiem ķiršiem, jo tā notiek februārī un martā, kad šie koki un arī plūmes jau iziet no miera perioda. Savukārt sala plaisas veidojas tieši vecajiem augļu kokiem. Tas notiek pēc atkušņa, kad, uznākot salam, stumbrī strauji atdziest.

Kaļķojot stumbrī un skeletzari iegūst gaišu krāsu, tādējādi, spīdot saulei, uznākot atkusnim vai siltam laikam, miza tā neuzsilst, un temperatūra tiek izlīdzināta, un tā maz atšķiras no gaisa temperatūras. Tādēļ

jākaļķo visi augļu koki, kuru stumbrī un skeletzari būs pakļauti saules stariem. Tas vajadzīgs ābelēm, bumbierēm, plūmēm un saldajiem ķiršiem; ja koki lieli, tad arī skābajiem ķiršiem, aprikozēm, persikiem, citiem dienvīdu zonu kokiem. Jākaļķo arī jaunie, kam miza jutīga, sevišķi bioloģiskajos dārzos. Izņēmums var būt tad, ja stumbrs ir ēnā, ja koki ir punduri un daļēji puspunduri vai ja tiem aptūtas skujuas, kartons un cits aizsargājošs segums.

Kaļķošana ne tikai novērš mizas bojājumus, bet arī ierobežo kaitēkļus, jo samazina to iespējas ziņot mizu starpās. Tāpat šo procesu necieš ne sūnas, ne ķērpji. Svarīgi to darīt saulainā laikā, lai kaļķa emulsija kārtīgi izžūst un kļūst noturīgāka. Labāk, ja gaisa temperatūra ir ap nulli vai nedaudz virs tās, un šis darbs jāpaveic līdz jaunajam gadam. Vecākiem kokiem sūnas, ķērpjus un atlupušās mizas daļas pirms tam notīra ar metāla birsti. Kaļķošanai izmanto lielu otu, kaļķa pienu klāj vairākās kārtās no augšas

Kā kaļķa maisījumu pareizi pagatavot

Dārza kaļķi (4–6 kg), rūpīgi maisot, izšķīdina sešos litros ūdens. Atsevišķi litrā ūdens izšķīdina vara mēslojumu, ko atšķaida vēl ar 14 litriem ūdens. Ņem tik lielu trauku, kurā saies viss, – tā varētu būt 30 litru muca. Izšķīdināto mēslošanas līdzekli lej kaļķa pienā un visu laiku maisa. Māris Narvils no pieredzes iesaka pēc atšķaidīšanas spainim šķīduma pievienot vēl pāris sauju pelnu, puslāpstu izmīcītu mālu un tikpat svaigu liellopu mēslu (ja tie dabūjami). Tāds kokteilis koku ne tikai aizsargā, bet arī pabaro un dziedē.

uz leju. Sevišķu uzmanību pievērš atzarošanās vietām. Ja izmanto smidzinātājus, tad labāk apaiļstrūklas sprauslas, un darba šķidrums rūpīgi jāizfiltrē. Smidzinot šķidrums nedrīkst tecēt.

(Pēc Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra ieteikumiem)

PIKC Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums uzņem personas ar pabeigtu vidējo izglītību valsts apmaksātā programmā

RESTAURĀCIJA.

Pieteikšanās līdz 27. decembrim, tālr. 63324082, 29181763, Liepājas ielā 31, Kuldīgā, www.kuldigastehnikums.lv.

**VIETĒJAIS
MEŽIZSTRĀDES
UZŅĒMUMS**

**PĒRK
MEŽA ĪPAŠUMUS,
CIRSMAS,
AUGOŠUS KOKUS**

☎ **283 688 38** ☎ **261 299 19**
info@lmu.lv **www.lmu.lv**

INTERESANTI

Jādodas uz mežu!

Karaliskās Psihiatru koledžas pārstāvji Lielbritānijā paziņojuši, ka došanās uz mežu rudenī un ziemā, kaut vai krēslā un lietū, palīdz atbrīvoties no tā dēvētās rudens nomāktības. Taču pat tie, kuri sevi uzskata par dabas mīļotājiem, reti tur iegriežas ziemas mēnešos. Tomēr pastaiga mežā stimulē fizisko un garīgo veselību, uzlabo prāta spējas un imūnsistēmu. Lai arī tieši gada drūmajos mēnešos ir vislielākais kārdinājums patverties telpās, tieši gada-laiku maiņa dabā – lapu krāsas, kailie zari, dabas pielāgošanās zemajai temperatūrai – ļauj atsvaidzināt visas maņas, nomierināties, uzlabot garastāvokli un savu dzīvi ieraudzīt plašākā dzīvās dabas kontekstā.

JOKI

– Mīlā, esmu pieņēmis lēmumu! Pārtraucu dzert!
– Kā tā? Uzreiz? Un kurš mani tagad sauks par skaisltuli?

Pēteris saka draugam:
– Sestdien braucu ar sievasmāti uz antikvariātu.
Draugs jautā:
– Cik gribi par viņu dabūt?

LAIKA ZIŅAS

ŠODIEN, 13. DECEMBRĪ

Dienas garums – 6 st. 49 min.
Saulē lec 8.53, riet 15.42.

Naktī +1°...+2°

Z A D
4-5 m/s

Dienā +1°...+2°

Z A D
5-6 m/s

RĪT, 14. DECEMBRĪ

Dienas garums – 6 st. 48 min.
Saulē lec 8.54, riet 15.42.

Naktī +2°...+3°

Z A D
6-7 m/s

Dienā +2°...+3°

Z A D
5-6 m/s

PARĪT, 15. DECEMBRĪ

Dienas garums – 6 st. 47 min.
Saulē lec 8.55, riet 15.42.

Naktī +5°...+6°

Z A D
3-4 m/s

Dienā +4°...+5°

Z A D
3-4 m/s

SESTĀ JŪDZE
Akustiski dvēseliskajā svētku koncertprogrammā

Sešas jūdzes līdz
Ziemassvētkiem

22. decembrī plkst. 18:00
Kuldīgas Sv. Annas evaņģēliski
luteriskajā baznīcā

Bilētes iepriekšpārdošanā "Biļešu Paradīze" kasēs un www.bilesuparadize.lv

KURZEMES RADIO, MĒĀBOIS, inbox.lv, Fresh One

KONCERTZĀLE
LATVIJA

Zappa Emersons Šnē

Sinfonietta Rīga

No roka arēnas līdz koncertzālei

19.12. 19:00 | Lielā zāle

www.koncertzalelatvija.lv
f /Latvijahall @ /Latvijahall

BILEŠU PARADĪZE, Ventspils

DECEMBRA ERUDĪTS

Kādu grāmatu sarakstījis meža speciālists Jānis Iesalnieks?

Atbildi līdz 16. decembra 11.00 sūtīt e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv.

Atbilde: Ilva Damberga un viņas draugs Edvards savu suni Darko atveda no Lietuvas.
Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Daina Gerente, Lilija Baukše, Gunta Folkmane, Ausma Kreidere, Dzintra Megne, Indra Āboliņa, Evita Hoiere, Ingars Neimanis, Mārcis Kalējs.

Šarlote
PA ĪSTAM GARSĪGI
Konkursu atbalsta Šarlote.

Auglīga muzikāla sadarbība

„14. decembrī jūsu skaistajā pilsētā Kuldīgā piedalīšos koncertā „Uz eņģeļa spārna kopā ar novada kolektīviem,” tā saka diriģents un komponists Ēriks Eglītis.

6. decembrī diriģentes Janas Paipas vadītie kolektīvi – sieviešu koris *Gaisma*, jauniešu koris *Lai top*, ansamblis *Kuldīgas liesmiņas* un *Kuldīgas dzirkstelītes* – un Kurmāles ansamblis *Atspulgs*, ko vada Gunita Konute, piedalījās viņa autorkoncertā Rīgas Latviešu biedrības namā. „Koncertā *Gaismas gads* dominēja skaņdarbi korim un ansamblim, bet, protams, tas nav vienīgais, ko rakstu,” saka komponists. „Liels prieks, ka varu sadarboties ar kurzemniekiem, jo pats esmu no Kurzemes.”

Ar J.Paipu Ē.Eglītis pazīstams jau kopš studiju laika, bet sadarbība sākusies Kurzemes Dziesmu svētkos Liepājā. Komponists atceras: „Jana vienu no manām dziesmām iestudēja apvienotajam sieviešu korim. Tā skanēs arī koncertā sestdien. Tā nosaukums *Uz eņģeļa spārna* ir no manas dziesmas, kas veltīta tieši Janai un viņas vadītajai *Gaismai*. Dziedātājas jau iepazīnušas manas daiļrades stilu, kura iedvesmotājs ir mans skolotājs

Kuldīgas dziedātāji Ērika Eglīša autorkoncertā Latviešu biedrības namā Rīgā.

Koncerts **Uz eņģeļa spārna**
notiks 14. decembrī 19.00 Kuldīgas Sv. Annas baznīcā.

Agris Engelmanis (Liepājas komponists – red.).”
J.Paipa skaidro, ka ansamblim un korim Ē.Eglīša mūzikas ir diezgan daudz un dalībniecēm patīk to dziedāt: „Viņa dziesmas

ir sirsnīgas, mierīgas un rimtas. Tās ir gan bērnu, gan pieaugušo repertuārā. Droši vien sadarbība turpināsies.”

Iveta Grīniņa
Ērika Eglīša arhīva foto

Apsveikumi

Kurzemnieks arī šogad
23. decembrī bez maksas publicēs jūsu iesūtītos apsveikumus un labos vārdus rubrikā Ziemassvētkos saku paldies...

Lūgums domu izteikt saviem vārdiem, iztiekot bez dzejnieka vārsēm.

Līdz 19. decembrim apsveikumi jāiesūta e-pastā: sludinajumi@kurzemnieks.lv vai pa pastu: *Kurzemnieks*, 1905. gada iela 19, Kuldīga, LV-3301.

Jaunami arī portālā www.kurzemnieks.lv/